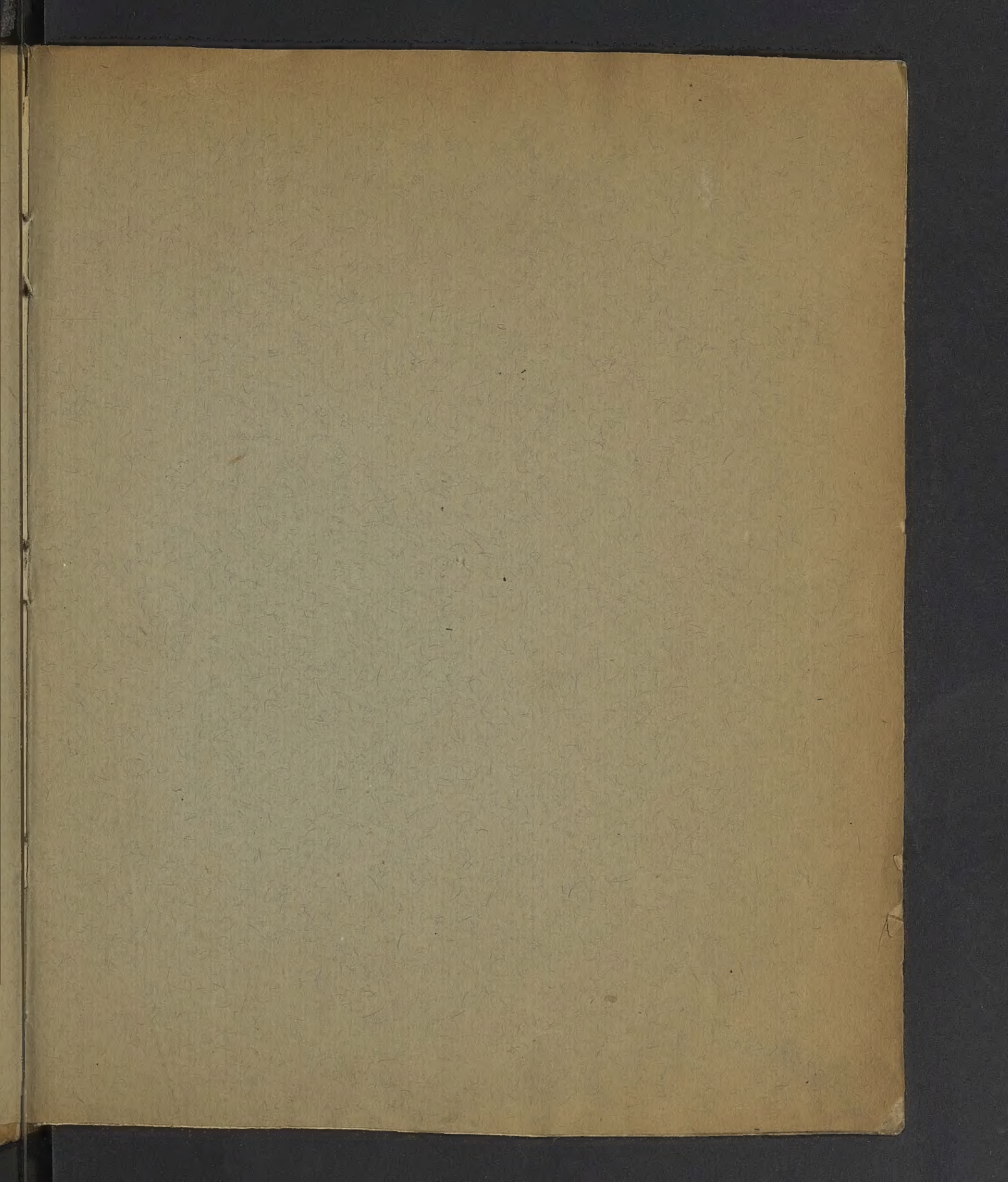
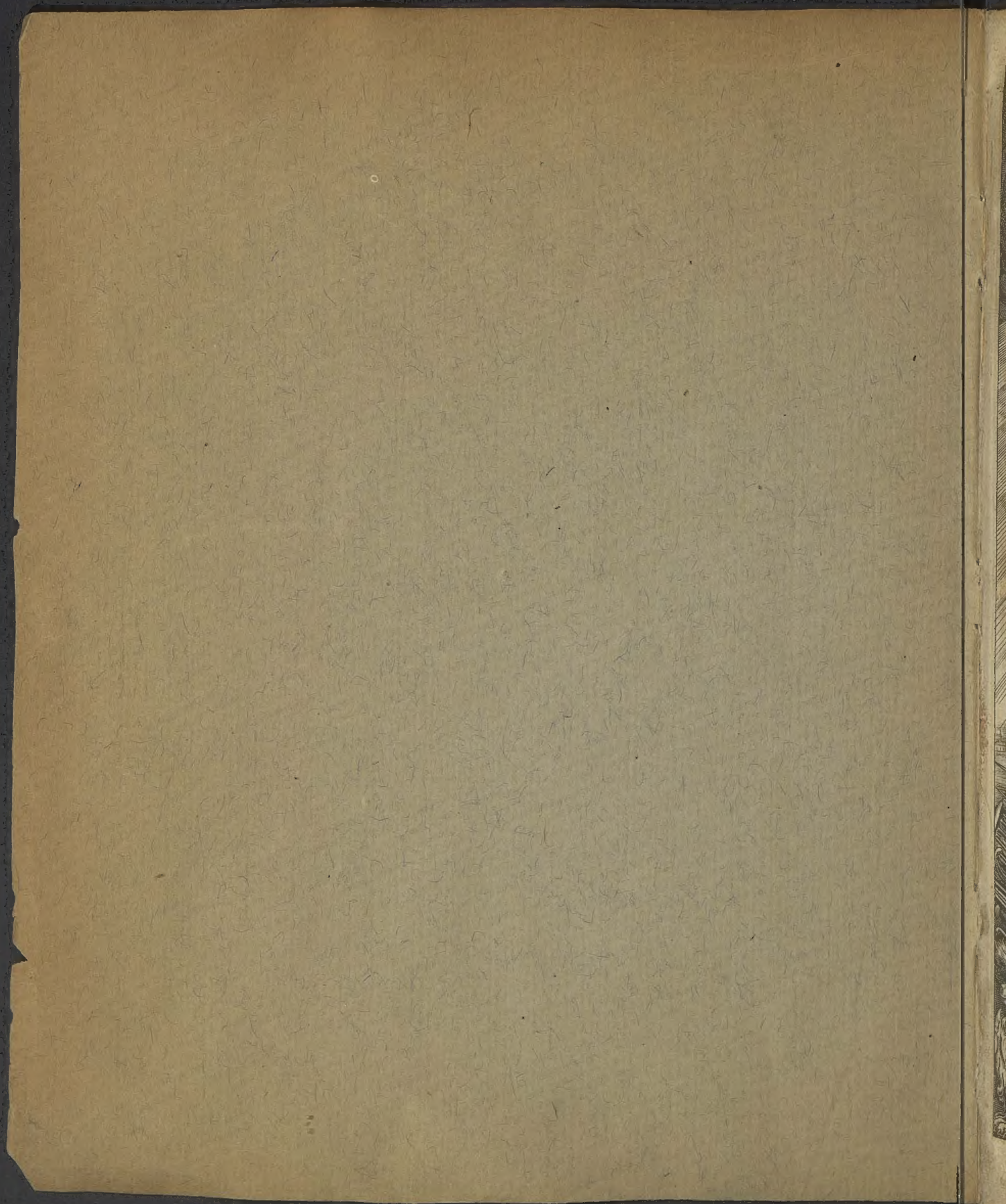

23375

23375_{II}

V E R B I
I N C A R N A T I
V I R G I N I M A T R I,
R E G I N Æ P O L O N I Æ.

DV OL VOR supplex
Majestatis Tuæ pe-
dibus, ô *Cæli, Terræ-*
que Regina, & quod
in publicis *Patriæ*,
meisque privatis ca-
lamitatibus *Votum* conceperam,
jam debitor exolvit calamus. Non
equidem pro dignitate ad Beneficii
tui deprædicandam magnitudinem
affurgit: quis enim unquam ad eam
pertingat *Celsitudinem*, quæ super
* 2 omnes

omnes Cœlestium Spirituum Choro-
ros exaltata, *Divino proxima Throno*
sublimis corrufcat. Quis parem re-
ferat gratiarum actionem, quando
Beneficii excellentia verborum co-
piam supprimit, omnemque supra
est humanam facundiam. Vetat ni-
hilominus filere gratus animus &
non tantum suspirio, sed etiam bal-
butienti clientis stylo, *Beneficæ Do-*
minæ Patrocinium jubet profiteri.

Divus
Bona-
ventura
Opusc. de
laudibus
Mariæ.

Quippe: ¶ *Post Deum major no-*
stra gloria & majus nostrum gaudium
ex MARIA est.

Antonius
Escobar.
in Euan.
Sanct.
vol. 3.
lib. 3.

Specialem præ ceteris nationi-
bus tuum ô *Virgo* affectum vindica-
re nititur suæ Hispaniæ Hispanus
Scriptor: non improbo piam ambi-
tionem, sed tamen scio, te universi

Mor.

Mortalium generis communem ef-
 se *Advocatam*: ideoque *Beatam te*
dicunt omnes generationes, & nostra
Polonia tantò specialius *Beatam*
 deprædicat, quantò impensiori
Majestatis tuæ cura fovetur, ac
 protegitur. *Majestatis*, inquam, *Re-*
ginalis quandoquidem *Reginæ Po-*
loniæ ipsa tibi titulum assumpisti.
 Et *Regni* quidem *tui* erexisti *Solum*
 in *¶. Claro Monte*, unde jura dares
 populis, unde fatiscenti *Poloniæ*
 consilia & auxilia subministrares.
 In hoc *¶. Monte* Deum tuâ placat-
 tum prece adoraverunt Patres no-
 stri: in hoc *¶. Monte* deposito dia-
 demate Reges, supplices tuam ve-
 nerati sunt clementiam, relatasque
 ex Oriente, Septentrione, cete-
 risque

Commis-
 ne Propi-
 tiato-
 rium vo-
 cat,
 Andr.
 Cretej.
 Encom.
 de Dor-
 mit. Virg.

Patri
 Mancini-
 nello re-
 velavit.

risque partibus, in tuum gremium
deposuerunt laureas.

Sed hæc nupera Poloniæ Meta-
morphosis, tuum, ô *Virgo*, super
omnem sæculorum memoriam, sin-
gulare beneficium recognoscit, ti-
bique post Deum debet, quòd in
finem non fumus consumpti. Invasit
induciarum fide securum Regnum
hostis, Nobilitas repentinâ tempe-
state obruta, oppressaque Duces
belli, militiaque coarctata, ad il-
lius declinavit Obsequium. Rex de-
sertus ultra fines patrios se recepit:
tu Regina in S. Clari Montis & resi-
dens Throno, non deferis Regnum,
arripis regimen, sistis hostiles im-
petus, frangis contumacem, prope-
que universæ Poloniæ accessione,
tu-

tumentem spiritum: Obsidetur tua
Regia, unica mora Sueticæ fortu-
næ, ades fortissima Judith, hostibus
exitialis, victrixque profers eadem
verba: quæ illa Bethuliæ suæ gloria,
tuus verò olim typus profudit ¶.

Vivit Dominus quòd non permisit me Judith.
Cap. 13.
ancillam suam coinquinari, sed sine
pollutione peccati revocavit me gau-
dentem in victoriâ suâ, & in evasione
meâ. ¶ Non permisit Deus Locum
tibi Sacrum dissidentium in religio-
ne pedibus coinquinari, insideri-
que; non permisit impuri oris bla-
sphemiiis pollui, impudicisque ex-
poni contumeliis, eam *Imaginem*,
quæ Constantinopoli celeberrima,
(mirum dictu,) Iconomachorum per
septuaginta, & amplius annos, sæ-
vien-

vientium crudeles evasit manus.

Revocavit te Dominus, ô *pulcherrima Virginum*, gaudentem ex victoria suâ, quando omnes conatus invalidi resiliens à mœnibus globi, ignes frustra jactati, Mons palam & ligonem aspernatus, pusilla defensorum manus, imbellis Monachorum cœtus, tuo tantum patrocínio validus, obsidenti hosti novam quotidie inferebat ignominiam.

Judith.
Cap. 15.

Ad extremum ¶ *Fugit mens, & consilium ab eis, & solo tremore & metu agitati,* & turpis recessus, ¶ *præsidium sumunt.* & utor amplius Sacræ Historiæ verbis: ¶ *Et inclinato capite, relictis omnibus evadere festinabant, Polonos, quos armatos super se*
venire

venire audiebant. & Certè metus
desuper immissi non dubium fuit
indiciū, cū tormentis noctu
deductis ipsi albescente die Obsi-
dionem relinquerent, alias milite,
armis, machinis, commeatu, omni-
que apparatu bellico instructissi-
mi, nullis adhuc comparentibus
Polonorum copiis. Eapropter hoc
tibi *victrix Regina* canimus epini-
cion: ¶ *Tu gloria, tu lætitia Polo-*
niæ, tu honorificentia populi nostri. &

Jam verò rejecto, amotoque
hoste, ex hac *tua Regia* dimisisti
Sanctiores Genios, expeditos ve-
luti nuntios, qui Regem suo re-
stituerent Regno, Duces ac Mili-
tes legitimo Domino redderent,
erectam Nobilitatem ad signa
con-

Ad
War-
kam.

Stepha-
ni Czar-
necii.

Rago-
cio.

convocarent. Tu docuisti bella-
torum manus ad prælium clade
hostium insigne, tu cum Refur-
gente, triumphanteque Filio tuo
victorias, & triumphos Poloniæ
reddidisti. Tu ô *clementissima Re-
gina* nutantem iterum aliquan-
tum fortasse per scelus nostrum,
fortunam exorato Deo integram
restituisti. Tu insuper *Regi Ca-
simiro*, cui Dantisci hostes inhia-
bant, inde operâ *Viri* fortissimi,
bellicosissimique evocato, secu-
ram *in Claro Monte* Aulam præ-
buiſti, & cum Suecorum Rex,
cum Foederato in exitium no-
strum Principe, juncturus copias,
haud procul à *Claro Monte* con-
sedisset, avertisti currentis impe-
tum;

tum; aliamque, sed in perniciem
amborum indidisti mentem. Te
Præsides in *Claro Monte*, primum
in hac Regni conversione *Senatus*
cum Rege consilium habitum est,
felicioremque deinceps progres-
sum *Cælum* *spoondit*, cum in Me-
ridie *ternos* ostendisset *Soles*, du-
plici eaque candidâ redimitos
Coronâ: quarum altera latè per
aërem protensa *Montem Clarum*,
Cænobiumque cingebat, altera
paulum arctior versus Meridiem
porrecta, supra Orbem Solis fasti-
gium extulerat. Tu ad extremum
Regem Joannem Casimirum Au-
striacis fultum auxiliis principem
contra Urbem dimisisti, quam
mox ab hostibus reciperet, cete-
raf-

7. April.
1657.

Craco-
viam.

* *

2

rasque Regni Civitates & Provin-
cias, pulsus hostibus pristinae liber-
tati restitueret.

*Hæc sunt ô Virgo Beatissima tui
Clari Montis miracula, ex hoc
Monte, te mira prodente Christia-
norum Advocatam Orthodoxus
venerabitur Orbis, ex hoc Monte
promanantem Divinam provi-
dentiam supplex adorabit Polo-
nia. Hanc turrin Davidicam ho-
stibus opponet. ¶ Quæ ædificata
est cum propugnaculis: mille clypei
pendent ex eâ, omnis armatura
fortium. ¶ Quin ex hac turri Deo
irato clypeum objiciet: nam ut ele-
ganter quispiam ait: ¶ Nemo sanè
Domine, tam idoneus est, ut gladio
tuo scutum pro nobis objiciat, ut
hæc*

Canti-
corum.
4.

Anony-
mus a-
pud Al-
cuinum.

hæc DEI amantissima.

Atque dum *Beneficia tua*, pro-
strati recolimus ad te ô *Maria*,
Montem ipsum recurrimus. ¶ *An*
non MONS sublimis MARIA.

cum Gregorio loquor ¶ *quæ ut* In I Re-
gum
Cap. I.
ad Conceptionem Æterni Verbi
pertingeret, meritorum verticem su-
per omnes *Angelorum choros*, usque
ad solium DEITATIS erexit.

Dicam amplius *vertex Mariani* Tibi po-
suisti in
Maria
Sakra-
rium
gratiæ
& Thro-
num glo-
riæ.
Montis Deo præstat Domicilium,
radix ejus in populo honorificato.
¶ *Nè*, igitur, à *Zonarâ*, mutuatis
peto verbis, tam *validi Ecclesiam*,
addo Poloniam, tuumque demer-
gant populum, ¶ *Objice te Virgo*
Celsissima. Guar.
Serm.
I. de
Af-
sumpt.
Zonaras
in Can-
tico, de
Deipa-
râ. Nos verò æternum
tuo cultui mancipati, ¶ *Mure-*

*** 3

nulas

Ruper-
tus in
Canti-
ca.

*nulas aureas faciemus tibi. & expli-
co cum Ruperto. ¶ id est, orna-
menta benedictionis & gratiarum
actionis, benedicendo, & gratias
agendo Deo, quod sic fecit tibi, &
& Nobis per Te.*

O B-

I

O B S I D I O
CLARI MONTIS
CZESTOCHOVIENSIS
DEIPARÆ IMAGINE
A DIVO LUCA DEPICTÆ
CELEBERRIMI

Egnorum ac Imperiorum
miras vicissitudines ; &
vetera & nova satis do-
cuere exempla. Nullum
tam præpotens, stabileque
fuit, quod externa vis, aut
non concuteret ; aut non
everteret. Ludit quippe in Orbe terrarum
ætterna sapientia, & in Reges supremum
exercet imperium ; quos altiores, immemo-
res Majestatis, è tot seculorum serie firma-
to folio, uno momento dejicit. Regnorum
luxum, lasciviamque exterorum irruptio-
nibus castigat, & sub gravi jugo gementis
populi audiens, diuque tolerans querimo-
nias,

*Regna
vicissitu-
dinibus
obnoxia.*

nias, tandem laneis licet pedibus ad vindictam procedit, ulcisciturque aut ferali subditorum rebellione, quibus spoliatis arma supersunt, aut immutato veteri statu, novos imponit Dominos. Sua cuique Imperio imminet ineluctabilis fatorum periodus; & quod olim florentissimum fuit, in extremam se coniectum ruinam derepentè vidit.

Exemplis antiquioribus probatur.

Obsoleta sunt, quæ de Gotthis, Hunnis, Longobardis, Imperii Romani everforibus narrant Scriptores. Hispaniam Mauris ex Africa à Comite Juliano accersitis, Roderici ultimi Gotthorum regis libido prostituit. Gallia ab Anglis domita, paucis antè temporibus libertatem pulsus hostibus obtinuit; quin avorum nostrorum memoriâ claves ad florentissimum Christianitatis Regnum, è cingulo Regum Angliæ pendentes, heroica Guisii virtus abscidit, & eripuit. Carolum ejus nominis octavum, Galliæ Regem Neapolim occupantem vidit Ferdinandus Arragonius, jamque Regno spoliatus, mari hostem fugiens ingemuit: obversusque ad eam, quam deferēbat urbem, lachrymabun-

mabundus in hæc verba prorupit. ¶ *Nisi Dominus custodierit Civitatem, frustra vigilat, qui custodit eam.* Plura, quæ prudens prætereo antiquioris ævi exempla Historicorum suppeditant monumenta, recentiora nuper ipsi vidimus.

Qualis, quantave conversio Germanici Imperii fuit intra ternas annorum decades. *Exempla recentiora.* Quid nuper erat Bohemia, nisi alternantis fortunæ ludus, jam adscititium advocavit Regem, mox à legitimo recuperata, iterum extorta, nunc Suecis, nunc Saxonibus paruit? In ipsis Austriæ penetralibus quæsitus Imperator, Viennæ obsessus, vix evasit: *Ferdinandus II.* post, filius ad ejusdem urbis portas pulsantes audivit hostes, seque periculo subduxit. Quid memorem cæteros Germaniæ Principes, suis exutos dominiis, & variantes vires sæpius deplorantes. Stetit pax, nec aliter haberi potuit, nisi veteres possessiones, *Galliæ.* partim vicino Regi, partim novis, & trans *Suecis.* mare quæsitis, cessissent Dominis: jacturam interea compensante patrimonio Christi *Bremæ,* erepto,

4 O B S I D I O C L A R I M O N T I S

Magde-
burgum
&c.

erepto, inque prophanos verso Ducatus, dixisses, in bello Germanico de inconfutili tunica iterum lusisse milites.

An in hoc Orbis theatro & Hispania suos non exhibuit ludos? cum Bergantiæ Duces Lusitaniam, & ejus appendicem Indiam Orientalem ad se traxere, Catalonia Gallorum imperio se subjecit, in Belgio urbes & penè integræ detractæ Provinciæ, Neapolis seditione commota, & quos pridem non sensere, ipsa Hispaniæ penetralia hostes jam exhorruere. Angliæ verò quis status? in ferali trunco depositum caput Regium lictoris securis abscidit; pepercere fata Jacobo Regi, ut Avix in nepote necem vindicarent: Sic sic jam acerba fata Stuartos agunt, postquam immerentis Mariæ fluxit in terram cruor. Quos verò Nobilissima hæc Insula datura sit ludos, in posterum tempus docebit. Nunquam itaque Orbis theatrum vacat, semperque novas exhibet tragoedias, & continuis vicissitudinibus veluti versatili scenâ oculos spectantium pascit.

Venit

Venit quoque & ad Poloniam suæ infelicitatis portio, quæ nuper comparuit tragico succincta cothurno. In florentissimo constiterat statu hoc Christianitatis propugnaculum Vladislai Regis felicitate, omnium circa finitimorum societate & foederibus juncti erant animi, maxima fuit regnantis fortuna ut Janum clauderet, quod rarò ante illum contigerat, sed graviora bello incubuere longæ pacis mala, luxus, libido, ambitio, inertia, quæ Rempublicam pessundedere. Proinde animam agente Vladislao, simul & illa Regni exspiravit felicitas. Subsecuta statim à morte ipsius calamitosissima tempora. Namque Theodatus Chmielnicius excitatâ *A Cosacis Duce Chmielnicio excitata.* Cosacorum seditione, Tartaris in auxilium advocatis, quantus & quàm ferox Regno hostis immineret, eventus docuit. Profligati exercitus, Duces in Tauricam ducti captivi, sacra juxtâ prophanaque eversa, nobilitas oppressa, & accessione plebis protervè obsequium ejurantis aucta rebellio, tanta feritate, rabieque universam invasit Russiam, ut redivivos Attilas & quicquid unquam

crudelius Orbis habuit, in hominum, urbium, pagorum, tectorum excidium ab inferis rediisse dixisses. Neque semel, iterumque, sed pluries per longiores moras cum Cofacis dubia pacis bellicue alea repetita, majori semper & deplorando Reipublicæ damno. Quippe hæc rebellio vires, opes, sustulit: avulsiitque dextrum Poloni Imperii brachium Russiam, fortissimorum virorum militiæque exercitatorum receptaculum; non absque evidenti Numinis irâ, quæ Regnis bellatores auferre solet, ut inermes populos hostium ictibus objiciat, tantò crudelius feriendos.

*Post-
modum
à Moschorum
incurſione.*

Luçantem cum Chmielnicio rebellibusque Cofacis Poloniam, quos immanis feritas & odium implacabile conciliari Polonis nunquam permisit, novus aggreditur hostis Moschus, tantò gravior, potentiorque, quantò magis insperatus: namque pax jurata, nullisque labefactata injuriis, securitatem ab hoc Septemtrione pollicebatur. Sed ut Moschi foedus violarent, & Suecis & Cofacis debent. jam enim ita Dei judicio permit-
tente,

tente, fatum erat Poloniam à foedifragis oppugnari, discerpique. Et Cosaci quidem renuntiatâ Tartaris societate Moschorum amplexi sunt patrocinium, Chmielnicio in verba Magni Ducis præeunte Sacramentum; novaque firmante vincula, plebe facilè consentiente, quam & rabies in Polonos incitaret; & eadem religio suaderet, Latinis ritibus inimicissima. Ita mox in Russiam Moschi junctas Cosacis intulêre vires, Dux verò ipse in Lithuaniam susceptâ expeditione, Smolenicum, universamque Severiam, post & Albam Russiam primo recepit anno, ferro, flammâque ubique horrendè debac-^{1644.}chatur, donec sequenti ipsam aggrediretur ^{1655.}Lithuaniam, & Caput Magni Ducatûs Vilnam infestis armis occuparet.

Et hæc fuit Suecorum occasio, sumpta ex rebellione Cosacorum, Moschorumque successibus; ut tali cum opportunitate in Poloniam fractam aut distractam irruerent: hæc unica ratio ad frangendas inducias impulit. Irruptionis quidem suæ Sueci speciosas (si modò veræ, nec frivolæ fuissent.) edidê-

*Rebel-
lio Cos-
acorum &
Moscho-
rum in-
vasio ir-
ruptio-
nem Sue-
cicam acce-
lerant.*

re causas, quæ sufficienter refutatae, injustitiam potius, quam justitiam prodidere armorum. Etsi verò cætera deessent documenta, nihil manifestius esse posset Caroli Gustavi Regis Sueciæ attestatione, qui Stocholmii, post alios discursus, in ipso procinctu Legato Polono dixit: se quoque partem aliquam adepturum Poloniae, quandoquidem adimendi facilitas invitaret. Irupere itaque Sueci, & Poloniam induciarum fide securam, subitâ armorum vi aggressi sunt; & cùm jam à duobus validissimis hostibus laceraretur, quibus adhuc aliqua renitendi suppetebat facultas, jam quo se verteret in tam insperatâ rerum confusione nesciebat. Tunc demum tristis incepit tragoedia, cui Moschus & Cofaci feralibus scenis præluserant. Quippe circumlata per universum Regnum arma Suecorum, torrentis ad instar Majorem & Minorem Poloniam pervasere, cedentibus incolis vi aut metu abreptis, miles Regni præsidiarius, seditione paucorum, quorum nomina exhorrescet posteritas, Regem deseruit, ad hostem factâ

*Hinc
secura
conversio
Status
Poloniæ.*

factâ transitione, Metropolis inops auxilii sese dedit. Rex à suis desertus, Opolium se recepit: Secuta ad extremum deploranda totius Poloniæ conversio, nihilque jam nisi tristis fabula fuit.

Verùm ego narrationem rei gestæ, tantæque calamitatis initia, progressus, aliis Scriptoribus libens relinquo, & me à conspectu malorum, quæ vidimus tantisper avertam, omnis expers curæ, quæ scribentis animum, & si non flectere à vero, sollicitum tamen efficere posset. Lætiori argumento interim me & lectorem meum occupabo, quod in his æumnis cœlestis benignitas, ne penitus afflictam Patriam solatio privaret, suppeditavit; & cùm omnia hostium furori, libidineque patuissent; Sacrum *Deiparæ* montem Częstochoviensem subduxit, intaminatumque esse Castissimæ Matris Domicilium voluit; ut inde, veluti à firmo pietatis Marianæ propugnaculo, attrita hæresis, redituræ felicitatis spem ostentaret. Ibi primùm in tanta Regni caligine visa est, *Hæc Aurora Consurgens*, Orientis iterum benigniori radio Solis præ-

Quam
aliis scri-
bendam
Author
relin-
quit.

B nuntia.

*Solam
Clari
Montis
Obsidio-
nem scri-
pturus.*

nuntia. Scripturus itaque sum Obsidionem *Clari Montis* eâ fide, quam ex accuratissimis Obsessorum Commentariis accepi. Nec vanis aut superstitiosis narratiunculis lectorem detinebo: haud præteribo tamen, quæ ad Dei, Matrisque ejus cultum pertinent; & homo Catholicus, piaculum ducerem beneficia, eventa, certisque comprobata prodigiis filere. Et dum narrare incipio, communi ac veteri Orthodoxæ Ecclesiæ formulâ, preceque Deiparam compello.

*¶. Dignare me laudare te, Virgo
Sacrata.*

*Da mihi virtutem contra hostes
tuos.* ♀

*Vitem-
bergius
Major-
em Po-
loniam
aggredi-
tur.*

Agebatur Annus, supra Millesimum, Sexcentessimū, Quinquagesimus Quintus, cum nec denuntiato bello, nec Fæciali præmisso, Carolus Gustavus Sueciæ Rex Arfurdum Vitembergium Generalem Copiarum Ducem, cum parte exercitus, versùs Majoris Poloniæ fines ire jussit. Is verò ex Pomerania
mo-

movens, per ditiones Electoris Brandebur-
 gici, quæ mediæ interjacent, limites Regni
 ultimis diebus Mensis Julii attigit; constitit-
 que ad Notesium fluvium propè Oppidum
 Bstte. Erat ibidem in armis utriusque Pala-
 tinatûs, Posenaniensis & Callissiensis nobili-
 tas, quæ se adventanti objecerat hosti; prom-
 pta quidem ad omnes repellendos insultus,
 arcendumque Suecorum impetum; sed pe-
 dite, tormentis, cæteroque bellico appa-
 ratu haud instructa; & quod in rebus bellicis
 summè noxium, non unius parens impe-
 rio: quippe duo Palatini, sui quisque Palati-
 natûs regimen ad se traxerant: is verò cui
 per legem in proximis Comitibus suprema
 cura demandata erat; dum Varsoviæ nego-
 tiis publicis impeditus, diutius hæret, tor-
 menta, milesque subsidiarius lento passu
 procedit, opportunitatem hosti præbuit,
 rem subito transigendi. Aderat Vitember-
 gio, Hieronymus Rádziejovius notus Orbi
 proditor, cujus operâ sollicitati, tractique
 in partes Suecorum animi erant, effecitque,
 ut præter Reipublicæ expectationem Polo-
 nia

Ujcie.

16/VII 34 JF

Cui co-
mes ex-
peditio-
nis Rad-
ziej-
ovius.

*Transi-
git cum
Palati-
nis Ma-
joris Po-
loniæ.*

nia Major sepositis armis cum hoste transi-
geret, partemque pacis haberet, exarmatâ
jam manu dextram tetigisse Tyranni. Scri-
ptæ deinde conditiones, firmatæque chyro-
grapho, sed non adeò multorum, quos Pa-
latini in societatem defectionis traxerant.
Defectio à Rege Joanne Casimiro Prote-
ctionis titulo velata, Regi Sueciæ Protecto-
ris nomen inditum. Dilapsa cum aliquibus
Regi fidissimis nobilitas, passim rerum, quæ
à Palatinis gererentur ignara, veluti ferali ta-
cta sydere, attonitaque tam subitâ conver-
sione, domos repetiit, & quibus majores
facultates erant averfati protectionem, pro-
tectoremque, fluxamque reputantes Sue-
corum fidem, temporaneum exilium aper-
to prætulere flagitio: ii verò, quos arctior
res, aut nimius fortunarum amor domi de-
tinuit, duris exactionibus, rapinis, insolenti-
tæque divexati, egregiam, si Diis placet,
protectionem tristes squallidique tolera-
vere.

*Posna-
niam de-
ditione
capit.*

Progreditur Posnaniam Vitembergius,
urbe præsidio vacuâ facilè sese dedente, in-
de

de Callissium excurrit Radziejovius, firmat- *Callissii*
 que milite & aliquâ munitione: Hinc verò *Radzie-*
 ad vicini Palatinatûs Siradiensis mittit no- *jovius.*
 bilitatem, quæ à Majoribus Polonis gesta
 sunt, edocet, utque in potestatem Regis
 Sueciæ pari modo faciles concedant, suadet,
 hortaturque, Siradienses aspernati defectio-
 nem, Radziejovium leniori detinent re-
 sponso, interim evocati à Rege jam jam sese
 cum aliquibus opponente copiis, in subsi-
 dium eunt.

Habebat in animo Radziejovius concilia- *Idem*
 tâ Suecis nobilitate Siradiensi, ulterius pro- *Clarum*
 gredi, peteréque Clarum Montem Czeſto- *Montem*
 choviensem, quò illum spes sacrae suppellecti- *interci-*
 lis rapiendæ invitabat: sed ab excurrente *pere pa-*
 cum paucis equitum turmis, *Stephano Czárnie-* *rat.*
cio, Castellano Kijoviense, cujus manus vix eva- *Fugit*
 ferat, exterritus, Callissio aufugit. *interim à*
Czarnie-
cio penè
inter-
ceptus.

Referato interea Majoris Poloniæ aditu,
 apertâque portâ ad invadendum Poloniæ
 Regnum; Carolus Gustavus Sueciæ Rex *Carolus*
 cum reliquo mox adest exercitu, pactiones *Rex Sue-*
 cum Majoribus Polonis initas confirmat, *ciæ in*
Polo-
niam
venit.

*Joan-
nem Ca-
simirum,
Regem
insequi-
tur,*

& ubique clementiæ, benignitatisque fa-
mam spargit, nec diu moratur, posteaquam
Regem Joannem Casimirum propè Oppi-
dum **Piatel** castris confedisse intellexit, si-
gna movit. Prosperè aliquantùm primæ
velitationes nostris cesserant, jam Masovix
Nobilitas & Siradiensis, prout retulimus
confluebat, verum ita urgentibus fatis, illa
quidem perturbatis Ordinibus, aliquo ab
hoste accepto damno celeriter dilapsa est;
& Rex cum suis copiis Cracoviam versùs
iter direxit, vestigia ejus præmentè Sueco,
qui Kolo, Lancieja, Lovicio, Varsovia ca-
ptis, ne quid à tergo periculi immineret,
præsidia imposuit. Cracoviam ubi ventum
est, Rex à suis desertus, Opolium secessit,
Metropolis Regni à Stephano Czarniecio,
qui adventum hostium duobus aut tribus
diebus anteverterat, defensa aliquot septi-
manarum spatio, impetum sustinuit; &
quia ampla, nullisque firmata munitioni-
bus, desperatis, quæ promittebantur, au-
xiliis, honestissimis conditionibus Carolo
dedita, si in eis servandis fides verbò re-
gio,

*Craco-
via con-
ditioni-
bus Sue-
co dedi-
tur,*

gio, manuque obstrictâ, salva mansisset.

Ultimus novo Herculi restabat labor ^{Quar-}
 Quartianus miles, (hoc illum nomine indi- ^{tianus}
 gitant Poloni, à quarta redituum parte è ^{miles ad}
 bonis Reipublicæ à Præfectis in ejus stipen- ^{Sueciæ}
 dia conferri solita,) & hic Suecorum fortu- ^{Regem}
 nam adoravit, non sine probro, turpique ^{deficit,}
 nota. Prussia ad extremum vocabat Regem ^{Qui}
 Sueciæ, in qua Elector Brandenburgicus Prin- ^{in Prus-}
 ceptus Fiduciarius armatus comparuerat, pro- ^{siam pro-}
 indeque ejus amicitia ambiguus, motis signis ^{perat.}
 illuc properavit, Vitembergium Cracoviæ
 annexisque Provinciis imposuit, Duglas-
 sium Sendomiriæ. Et quia miles suis cum
 Tribunis in præsidia distributus exercitum
 ejus attenuaverat, Quartianorum aliquot le-
 giones in supplementum sequi jussit; evoca-
 to insuper è Livoniâ Comite Magno de la
 Garde, (fortasse quòd parum adhuc fideret
 nuper accessoriiis legionibus,) qui sex arma-
 torum millibus in Prussiam adductis, exer-
 citum ejus auxit. Mellerum verò Vicarium
 Generalem veterem, expertumque Ducem
 Majori Poloniae præfecit, injunxitque, ut fi-
 nitima

*Mellerus
Majori
Poloniae
præfici-
tur.*

nitima Silesiæ loca firmis muniret propugnaculis, militemque induceret; præcipue verò Czeszochoviam in suam redigeret potestatem a valido insidendam præsidio.

Et hætenus in brevem contractâ summam succinctâ narratione initia Sueticorum armorum complexus sum, quò commodius lectorem properantis hostis omniaque fatali celeritate abripiens, vestigiis insistentem, ad ipsam Clari Montis Obsidionem deducerem.

*Wrze-
sczewi-
cius ad
Clarum
Montem
copias
admo-
vet.*

Acceptum itaque Sueci Regis mandatum Mellerus quantocius exsequi statuerat: interea præcurrit Joannes, Veihardus Comes à Wrzeszczewic, sive à Mellero explorandi loci Religiosorumque (quibus olim notus familiarisque fuit,) ad obsequium reducendorum causa, sive quod magis sentio, ut victoriam Mellero præriperet, suamque operam Carolo Regi probaret, & aliquid de thesauris Ecclesiæ delibaret. Vicinia quoque tentandæ aggressionis commoditatem dedit: namque Velunii confederat, ac nonnullorū ad Silesiæ limites præsidiorum cum imperio

Præ-

Præfectum agebat. Octavo igitur die Novembris, noctis primâ vigiliâ (idque è Sue- *Noctæ aggreditur.* ticiæ militiæ usu, intempestivo accessu terrorem Oppidanis ad dediti- *Dediti- tionem urget.* onem postularent; quam si denegarent, pertinacis repulsæ vindictam à quatuor millibus militum, Coenobii moenibus admoven- dis mox subituros, suorumque bonorum direptionem, vicorumque incendia spectaturos. Et nox ipsa, & hominis importunum, minaxque postulatum, Religiosorum peni- *Religiosi adi- tum ne- gant.* tûs aditum denegantium firmavit constan- tiam: Proinde Wrzeszczewicius, quasi id reverentiæ Loci Sacri daret, rem commodius tractandam in crastinum differt. Albescente *Sequen- ti die à proposito deter- rent.* die, mittuntur duo ejusdem Instituti Patres, Benedictus Jaraczewius & Marcellinus Tomicius; mox ubi in conspectum Comit- is vene- re, causam adventûs sui exponunt; non

C

absque

absque stupore hesterno strepitu armorum excitatos fuisse Patres, tantoque magis jam mirari: quòd vir Catholicus ad Locum Sacrum armatus accederet, cùm tamen hoc in Monte, antea sæpius Virginem Matrem supplici prece veneratus fuisset; & qui olim munificà ac liberali manu eidem beneficia contulisset, eàdem jam, sed armatâ, templi, Cœnobiique fores pulsaret. Desisteret tandem à tam pertinaci proposito, permetteretque illos pacatè vivere, quos Dei solius amor, atque Religiosi Instituti ratio, à terrenis secretos curis, in ea conclusisset solitudine. Faceret id exoratus per fidem, quam profiteretur Catholicam, per Virginem Matrem, cui Mons Clarus dicatus esset, & quem perpetuo ejus servitio obstricti tuerentur clientes: Patronum se potius, Protectoremque exhiberet, & veteris illius, expertæque benevolentia, veluti è postliminio, revocatis hilararet argumentis.

*Instat
Wrze-
szewi-
cius va-
riis ra-
tionibus.*

Wrzeszewicius cùm suam paucis erga Locum Sacrum pietatem, virosque Religiosos merita commemorasset, nec præsen-
tem

tem rerum statum , temporumque vicissitudinem , aliquid de veteri ipsius affectu imminuisse affirmasset , subjunxit : Amicus non hostis venio , Monasterium meæ fidei permittite , ita jam suadente tempore , rerumque statu , optatam quietem & Religiosam securitatem habituri , Sacra supellex integra vobis servabitur , bona , fortunæque Coenobii nullum detrimentum accipient , necessarios sumptus ipse mihi , vobisque providebo . Hac deditioe evitabitis impendentes vobis calamitates , ab exercitu Melleri subsecuturas , hominis à vestrà religione alieni , proindeque duriora imperaturi . Ferendum erit , quicquid ille jusserit , vos verò manebit serò sprete , damnatique consilii , cum perpetuo animi angore tristic recordatio .

Videbatur hæc fistula dulce cecinisse in auribus Obsessorum , ni auceps hesterno assultu , inopinatoque fragore , suspectum se fecisset ; nec emolliri poterant animi , alieno periculo cauti , cum plerosque inconstantia Suetici promissi , malaque fides elusisset :

*Wrze-
szewi-
cius pro
hoste de-
cernitur.*

*Korde-
cius Cœ-
nobii
Modera-
tor, No-
bilium
de dedi-
tione sen-
tentias
exquirat.*

*Respon-
det Zo-
moyscius,
Ensifer
Siradi-
ensis.*

proindeque Wrzeszewicium hostis loco habendum decernunt, vimque, si inferretur, omnibus viribus propulsandam. Et siquidem aliqui è Nobilibus, cum Conjugibus, carisque pignoribus Martis declinantes furorem ad Clarum Montem, tanquam ad asylum se recepissent, dedit honori illorum *Augustinus Kordecius*, eximium suæ religionis decus, sæpiusque à nobis, non sine elogio memorandus Coenobii Moderator, suoque & Religiosorum nomine sententiam exquisivit, quid jam faciendum censerent. Illi collatis inter se capitibus, unanimes *Stephani Zamoyscii*, Ensiferi Palatinatûs Siradiensis ore respondent: In una lance Patres Reverendi, hostium potentia, in altera vester apparatus, viresque appendendæ sunt, si Libra paritatem fecerit, vestrum jam erit, sequi eam quam Deus inspiraverit mentem. Rogati verò à vobis sententiam promimus: Obedire hosti nullâ urgente necessitate, ignaviæ, metûsque indicium est: pacem ignominiosâ deditione pacisci, probrosum. Nos, qui ultrò tutelæ Loci Sacri
sub

sub Gloriosissimæ Virginis Matris Dei præsidio, nostram incolumitatem, caraque pignora credidimus, vobiscum vivere, vobiscum mori, decrevimus. Et animæ quidem nostræ, si fors ita tulerit, patientius ibunt sub umbras, quàm si se hostili subderent servituti, & in æternam potiùs clauderentur lumina noctem, ne polluta Sacra, contaminatam, oppressamque aspiciant Religionem. Sed consulet Deus Matris suæ honori, aderitque piis Catholicorum conatibus, retundet impetus hostium animosâ propugnantium defensione.

Unanimi itaque consensu instructi, remittuntur ad Wrzeszczewicium Patres; implorant iteratò pristinam illius benevolentiam, revocant in memoriam sinceri affectûs contestationem, exaggerant iniquum hominis Catholici postulatum, ad extremum rogant, mitior hinc recederet, aut certè tantisper desisteret, donec sibi in tam arduo negotio, Theophili Bronovii constaret voluntas, à quo illi tanquam à Supremo sui in Provinciâ Poloniæ Instituti Moderatore

*Iteratò
Patres
implorant
Wrzeszczewicium.*

*Sed is
duras ob-
trudit
conditio-
nes.*

tore dependerent, ita jubente voto, obstri-
ctâ obedientiâ. Nihil ad hæc Wrzeszczevi-
cius, solâque contumaciâ ferox, aut, inquit,
iis, quas vobis ad Coenobium perferendas
do, Conditionibus, Clarum Montem de-
datis; aut vicorum, bonorumque vestro-
rum incendia expectate, utrumlibet eligite.
Promunt reduces Nuntii oblatam, seu ob-
trusam potius sibi à Comite Chartam, pu-
dendis inscriptam Conditionibus, quæ ta-
les fuere.

*¶. Hodie, Nonâ Novembris
Transactio facta,*

Cum Illustrissimo Domino Joanne Veihardo, *S. R. I.* Comite ab
Wrzeszczewic / Sac. Regiæ Majestatis
Suecorum à Consiliis Status &
Belli, Supremo Generali Vigilia-
rum Præfecto, & Colonello E-
questris & Pedestris Legionis ex
una: & Nomine Serenissimi ac
Po-

Potentissimi Principis ac Domini
 Dñi, Caroli Gustavi, Suecorum,
 Gotthorum, Vandalorumque, &c.
 Regis, Domini sui Clementissimi.
 Et ex altera parte, cum Admo-
 dum Reverendis, Priore, Sup-
 priore, cæterisque Patribus, &
 toto Conventu Czystochowiensi,
 five Clari Montis. Et ea Transa-
 ctiq ab utraque parte in omnibus
 clausulis & punctis, sacrosanctè
 observari fide sanctâ & inviolabili
 promissa.

I. *Clarus Mons*, unâ cum
 Monasterio, fortalitiis, propu-
 gnaculis, se subdit in fidem Co-
 mitis Sac. Regiæ Majest. Sueco-
 rum, Sacramque Regiam Maje-
 statem

statem pro Protectore suo clementissimo veneratur.

2. *Omnes Religiosi*, quotquot sunt à primo ad ultimum, fide Sacerdotali & religiosâ jurant & promittunt Sacræ Regiæ Majestati Suecorum, Carolo Gustavo, fidelitatem, respectum & obedientiam, renuntiantque omnibus confœderationibus, conspirationibus, compromissionibus, transactionibus Regis Joannis, Casimiri, ipsiusque addictis.

3. *Conventus recipit* in Gubernatorem fortalitii & præsidii, prædictum Comitem à Wzesczewic / cui etiam ejusque Officialibus Majoribus atque Minoribus, omnem fide-

4. *Præsidium recipient*, numero militum constituto, nullumque majus modo, & nullo alio tempore, nisi extrema necessitate imponetur.

D ejus

ejus locum tenenti, monstrabuntur, sub eadem poena.

6. *Milites omnes*, quos habent, five haidones, five alios, statim licentiabunt; nullumque militem, five palam, five clam, sine expressa Comitum, aut ejus Locum tenentis licentiâ, in Monasterio sustentabunt, habebunt, aut alent.

7. *Abrenuntiant*, omnibus correspondentiis cum inimicis *S. R. M. Suecorum*, five literis, five verbis, five quibuscunque modis potest fieri: & sacrosanctè pollicentur, omnia ea, quæ ipsis innotuerint in damnum *S. R. M. Suecorum* fieri, tempestivè revelare, & iis malis cum
omni

omni sua potentia, & firma fide-
tate, obviam ire.

8. *Et ultimo.* In gratitudinem
prædictæ transactionis, prædicti
Patres & Conventus promittunt,
se prænominato Comiti & Gene-
rali Summam in tali tempore pa-
ratam exsolvere.

E Contra. Comes supranomi-
natus promittit nomine Serenissi-
mi & Potentissimi, Caroli Gusta-
vi, Suecorum, &c. Regis, Reveren-
dis Patribus, totique Conventui,
&c. &c. *

 Perlectis Conditionibus indignabundi
Patres, præcisâ omni morâ animosè respon-
dent: Juramentum ad libitum unius homi-
nis prophani frustra à se exigi, quod Sacri-
legii loco prorsus ducerent, utpotè jam aliis
adstricti votis. Loca Supremi Numinis cul-

*Reji-
ciunt
conditio-
nes Reli-
giosi.*

*Indi-
gnatur
Wrze-
sczevi-
cius &
abit.*

*Mona-
sterii bo-
na diri-
pit.*

*Pauca
de Wrze-
sczevi-
cii vita
& mo-
ribus.*

tui è præscripto Catholicæ Romanæ Eccle-
siæ deservientia, prave de Religione sen-
tientibus permittere, id verò impium cen-
sere. Intendat quantum velit minas Comes,
nihil à viris extorquebit religiosis, nunquam
suo obsecundaturis imperio. Tum verò ac-
census iracundiâ Comes, proripit sese, &
vicino Templo Divæ Barbaræ ædificio,
flammas injicit, citatoque cursu tormento-
rum, aliquot ictibus ipsum prosequantibus,
Krepicium se confert: unde paucis abhinc
diebus per ejus loci præsidiarios, bona Cœ-
nobii invadit, spoliat, pecoribus plusquam
quadringentis abactis.

Atque hoc fuit præludium futuræ Obsi-
dionis: juvat interea, aliquid de ipso Præ-
lufore nosse. Wrzeszczewicio Natales Bohe-
mia dedit; Nobilitati splendorem attulit S.
Romani Imperii Comitatus, Adoleſcētiæ
bonis literis excultæ accessit peregrinarum
rerum notitia, Latinè eleganter, Germani-
cè, Italicè, Bohemicè, loquebatur; Mores
compositi, sed ingenium inquires, ambitio-
sum, & vanitate tumidum: quod ab ejus
col-

colloquio, dum mecum jussu Regis, certo in negotio conferret, patuit. Tandem conquisito à diversis creditoribus ære Salinarum Veliciensium fructus in Polonia locaverat, Rege securitatem præbente: indeque brevi amotus, seu invidiâ, seu æmulatione, non absque tamen aliquâ injuriâ, quam sibi inferri passim querebatur. Hinc orta indignatio, aulae Polonæ odium; & cum apud Austriacos nihil favoris haberet, hic verò spe lucri excidisset, hostes Polonis quæsit, Constantinopolim adiit, bellumque contra Polonos suasit: atque post multas, hinc & inde cursitationes, cum animus, neque vigiliis, neque quietibus fedari posset, ultimò commune proscriptorum asylum accessit. Fortè subolfecerat jam in Suecia contra Polonos bellum adornari, proinde suam quoque operam Carolo Regi recenter inaugurato offert, eloquentia prompta, mores compti, ingenium mobile, in amicis parandis facilitas, in rebus gerendis dexteritas, nec non mutatoria religio, & super omnia Ferdinandi Cæsaris indignatio, Polonorum

contemptus , homini pretium fecit, mox & Titulos auxit, quos illi Carolus juramento prævio, largè contulit, prout in capite illius, quam obtruserat, Transactionis, apparuit. Fuitque inter primos Ordinum Ductores irruptionis Sueticæ in Poloniam, & ejus fidei vicinæ Silesiæ munitiones concreditæ fuerunt, tantumque apud Carolum æstimationis acquisiverat, ut nomine Cæsareo Ablegato ejusdem Comiti de Petingen de Wrzeszczewicio conquerenti, duriùs responderet, quod ex literis ejusdem Viennam transmissis suæque legationis relatione patuit. Verùm Sueticos favores brevi infelix exitus terminavit; quippè jam crescentibus Polonorum copiis, Krepicio, Bolesławiecio, Ostrzeszovio receptis, ille profugus Velunio excessit, hærebatque in Majori Polonia, tam diu; donec ibidem urbes ac oppida ex pacto Regis Sueciæ, cum Brandenburgico inito, Derflingus ejusdem Copiarum Ductor reciperet, suumque militem induceret. Wrzeszczewicius verò Poseniâ, Costeno, Miedzyszewicio, cæterisque locis, detractis Sueticis

cis præfidiis, properabat, ut obsidentem Callissium Nobilitatem insperato accessu, vel opprimeret, vel dissiparet. Jamque ad vicum Lubersrippæ fluvii Vartæ assidentem, pervenerat, cum nullas in vicinia Polonorum copias morari (sed falso) ab exploratoribus didicisset, ab iisdem noctu irruentibus, ducibus Paulo & Stanislao, Chleboviis, (illis enim prima debetur gloria,) octingentorum strage acceptâ, ipse dum equo destitutus, pedes fluvium superare nititur, à rusticâ manu fuste cæsus, undisque immersus, suo exemplo docuit, quàm cautè sit cum Superis agendum; atque ad initium sequentis Mensis recurrebat anniversaria dies impetiti Clari Montis, tristi ipsius vindicata exitu.

Defuncti novissimæ invasionis metu Religiosi, alterum jam à Melloro expectabant, quem Wrzeszczewicius spretus, rejectusque ad maturandam Obsidionem accendebat.

Ostendebat locum maximè opportunum, qui & vicinam Silesiam in Officio contineret, & Cracoviam commeantibus copiis, sum-

Wrze-
sczewi-
cius ad
matu-
randam
Clari
Montis
Obsidio-
nem
Mello-
rum ur-
ger.

summam adferret commoditatem, alias à præsidio Polono non amoto vicinas regiones infestandas. Invitabat spe prædæ, ingentisque thesauri, qui à tot annis coacervatur, inibi lateret, aurea, argentea, donaria, gemmas, pretiosam suppellectilem, statuas, signa affabrè facta, depingebat, quæ suis quondam delibasset oculis. Ibi esse profugorum Nobilium opulentiam, plerosque absentes, loco huic concredidisse facultates. Festinaret itaque accedere, & Regi singulare præstiturus servitium, & militis egestatem luculento ærè, prædaque recreaturus.

Kordecius à Vitembergio literas securitatis petit.]

Nec Mellerus in promovendis copiis segnior fuit, cujus adventantis monitus *Augustinus Kordecius*, Coenobii Superior, miserat Cracoviam ad Vitembergium Generalem Ducem, pro obtinendis literis assertitiis, & hic quidem prætextus legationis erat, cæterum instructi fuere Nuntii, qui ex Religiosis erant linguæ Germanicæ periti, ut interim explorarent, quæ mens Vitembergii de Coenobio esset. Redeunt illi statim post abitum Wrzeszczewicii, literas quidem securitatis facile

facile se obtinuisse referunt, sed tamdiu valituras, quoadusque aliud de Coenobio statueret, ordinaretque. Ambiguum Vitembergii responsum, magnam sollicitudinem iniecit Kordecio, qui impendentis periculi admonet Patres, rogatque sententias. Unanimis tunc erat Loci Sacri defendendi consensus, solâ Dei, Virginisque Matris Patronæ fiducia mentes, animosque Religiosorum accendente:

Ambiguas obtinet,

Quapropter Kordecius ad propulsandam hostium vim, omnem suam vertit cogitationem, peditum numerum milite exercitatori auget, in propugnaculis, vallo, tormenta ordine suo collocari imperat, stationes disponit, tabernas institorias per declivium montis exporrectas, ad Montis radicem pertingentes dirui, soloque æquari jubet, hostibus facilem accessum ubique intercipit, omnia denique non tantum fortissimi militis, sed etiam solertis Ducis exsequitur munia.

Et ad propulsandos hostes se præparat.

Et profectò reputanti mihi, unde tam repentina peritia homini provenerit, qui à

Ejusdem Elogium.

E tene-

teneriori ætate Coenobio inclusus, non arma solum tractarit, sed ne strepitum illorum unquam audiverit, profectò miraculi loco censendum existimo: Numen Supremum ad Matris suæ preces elegisse infirma, ut confunderet fortia, atque ad deprimendam hostium superbiam, unum Monachum veterano opposuisse Duci. Unius profectò *Kordecii* vigilantia debetur, Montis Clari servati laus; quippe ille vigiliis obire, insomnes ducere noctes, militesque quâ verbis hortari, quâ largitione accendere, magnitudine periculi dejectos Religiosorum animos, Nobiliumque erigere solebat; ad extremum solus obstitit, ne porta hostibus pateret, quam jam pavor & consternatio dedere sese volentium remotis obstaculis, penè aperuerat. Quæ ideo libentiùs commemoravi, ut memoriæ viri æquè pii, ac de religione sua optimè meriti, tanto fidentius consulerem, quanto ipse in Commentariis obsidionis religiosam professus modestiam, in suis laboribus referendis parcior est, & prout communis vitæ societati assuetus, ita commune cum soday-

sodalibus æumnarum & parti decoris voluit habere elogium.

Provisis à Kordecio rebus ad defensionem necessariis, auxilia deforis multorum implorata sunt; sed effectū nullo: namque Rex, cui libellum supplicem obtulerat, vacuus milite, qui ad hostem defecerat, Opolii degebat; & Stephanus Czarniecus potentia Suecorum impar, in Ducatu Severiensi confederat; nulla prorsus subsidia sperari poterant, in tanta, tamque subitā Poloniæ conversione: Proinde & hinc Divinae benignitatis non postremum capio argumentum; Deique Matris Loci sibi dedicati, singularem tutelam veneror, quæ contra omnem militiæ, bellantiumque morem: (quippe arces tam diu arcent hostem, quàm diu subsidia non submittantur) eam mentem, illosque spiritus, hominibus religiosis dederit, ut expertes auxiliorum, versâ ad alienum Dominum nobilitate, militiaque, hoste omnia possidente, occupanteque, solis è cœlo tantum venturis confisi auxiliis, ausi fuerint Suecorum irritare potentiam,

*Auxi-
lia Kor-
decius
implorat
effectu
nullo.*

*Divi-
nae pro-
viden-
tiæ sin-
gulare
argu-
mentum.*

tiam, eique obstaculum moliri.

Kor-
decus
Wrze-
szewi-
cium li-
teris
compel-
lat :

Atque ita omni spe subsidiorum evolu-
tus *Kordecus*, scribit iterum *Wrzeszewicio*,
si adhuc hominem præferocem aliquâ ratio-
ne flectere posset, mittitque imaginem Vir-
ginis *Claromontanæ* in cupro, è prototypo
à perito artifice elaboratam, veluti sibi sup-
plicantium advocatam. Sed ille jam talium
contemptor, nihilo melior, molliorque
redditus minas intentabat, vindictamque
spirabat, & pro eodem *Sacro Monte* inter-
cedentem *Stanislaum Varfodium*, *Castel-*
lanum Cracoviensem acriter repulit, non
absque aliquo contemptu. ¶ *Eat nunc,*

Qui
vindi-
ctam spi-
rat.

Varfodii
Castella-
ni Craco-
viensis
erga Lo-
cum Sa-
crum pie-
tas &
munifi-
centia.

inquit, *si placet, Dominus Castella-*
nus, & Locum illum Sacrum
pro sua pietate defendat, en adest
exercitus Regius. * Neque hic suo
encomio fraudare vellem *Varfodium*, quem
Clari Montis religiosa familia, munificum,
agnoscit Patronum, in eaque calamitate po-
tissimum, cum & armenta, pecoraque mo-
na-

nafterii centum Imperialibus ab hoste redempta, restituit: & loco periclitanti duodecim tormenta submisit. Erat quoque in exercitu Suetico, Tribunus Venceslaus Sado-
 dovius Bohemus, is in Majori Polonia bonorum Maximiliani Miaskovii Castellani Kriviniensis, fructus locaverat, post Suecis irrumpentibus, illorum turmis sese immiscuit, adhæsitque tanto cum Polonorum odio, ut nemo illo genti infensior haberetur, tuendisque Sueci partibus addictior: Proinde aliquot equitum turmis impositus, altiore militiæ gradum obtinuerat: hunc etsi summè Catholicis infensum, & maxime Clero (id enim literæ ipsius ad Vitembergium datæ, sed interceptæ docuerant) aggredi prece decrevit, *Kordecius*: (fortasse aliqua olim viri notitia fretus,) oratque per epistolam à Religiosis sui Monasterii delatam, quatenus belli molem à Loco Sacro averteret, daretque id Claritudini Montis Regum & Principum pietate notissimi, tum & vicinorum videlicet Hungarorum, Bohemorum, Moravorum, Silesiorum pere-

Sadovium per nuncios Kordecius aggreditur.

*Beni-
gnum re-
ferunt
respon-
sum.*

*Sado-
vius ob-
sidionem
Clari
Montis
Mellero
dissua-
det.*

grinationibus celeberrimi. Benigniori vul-
tu, quàm ab homine Calviniano sperari po-
terat, excepti religiosi, vocatosque semotis
arbitris tali consilio instructos dimisit: Non
esse suæ potestatis belli mox ingruentis mo-
lem avertere, illud cavendum esse, ne Sue-
cos contumaciâ ad ferociam provocarent,
colloquium satiùs instituerent, deque con-
ditionibus disceptando tempus extraherent,
donec loco, sibique attemperatas obtine-
rent. Cæterùm ferunt cum Mellero sedulò
præfidenterque egisse, objectoque periculo
existimationis suasisse, ut alium quempiam
expeditioni huic præficeret: namque Cœ-
nobio à Monachorum pavido, invalidoque
grege infesso, expugnato, quam laudis ac-
cessionem? quale militaris peritiæ decus ob-
venturum sibi putaret? Quod si verò illum
pertinax obsessorum defensio, re infectâ ab-
scedere coëgerit, æternum probrum, con-
vitiumque relaturum: Mellerum, tot pal-
marum Ducem, turpiter à Monachis reje-
ctum loco cessisse.

Sed jam fatalem accepturus ignominiam
pro-

properabat *Mellerus*, quem Velunio movisse, trepidus inde accurrens ejusdem Religiosæ familiæ sodalis Hyacinthus Rudn-
 cius nuntiat, & magno quidem cum apparatu, numerofoque milite incedentem. *Mellerus contra pergit sua cum copiis.*
 Non pauciores novem millibus fuisse constat: junxerant namque suas copias Comes *Quanta illa.*
Wrzesczewicius, Dux Hassiæ, & Sado-
 vius, insuper & duæ Polonorum legiones ad-
 erant, suis cum Chiliarchis, Severino Kali-
 nio, & Joanne Zbrożek. Ad famam ad-
 ventantis Melleri, Generalis Vicarii, novus
 iterum metus exoritur in Claro Monte, au-
 ctus à Priore Cœnobii Velunensis hostium *Exterrentur Religiosi.*
 vires extollente, suadenteque Religiosis, ut
 tantæ impares potentiæ, subsidiis præsertim
 nunquam comparentibus, ultimo obvia-
 rent excidio, tutius quibusvis conditioni-
 bus transacturi.

Obstitit *Kordecius*, vitamque potius hono-
 ri Dei Matris devovendam esse censuit, *Quos animat Kordecius.*
 quàm hostis se credere arbitrio, Divum, ho-
 minumque contemptoris. Nec cunctatus
 die Novembris decimâ octavâ universam
 Reli-

Et Cœ-
lestem o-
pem im-
plorat.

Religiosam familiam, omnesque loci incol-
las humanis destitutos auxiliis, Coelites in
subsidium humili prece advocari jubet, Pa-
tronamque Clari Montis Dei Matrem im-
plorare: ad cuius aram Sacris operatus, omni-
bus summâ cum pietate adstantibus, mox
intra muros & propugnacula institutâ sup-
plicatione, Augustissimum *Christi Domini Cor-
pus* circumducit, post partitis inter milites
stationibus, tormenta, sclopos maiores, fi-
stulas ferreas, globos, pulverem bellicum,
arma precibus desuper è præscripto Eccle-
siæ recitatis, aquâ lustrali aspergit, præsidia-
rios animat, ipse ubique operi intentus. Ve-
nit tandem ejusdem diei horâ, post meri-
diem secundâ *Mellerus*, admovetque exer-
citurum ad radices Montis Clari: & quando-
quidem secutura est acerrima oppugnatio,
succinctè *Loci* situm, originem, antiquita-
temque præmittam.

Clari
Montis
origo, si-
tus, &
Imago à
Divo
Luca pi-
cta, de-
scribitur.

C L A R U S M O N S C z e s t o c h o v i e n s i s , ab
Imagine *Deiparæ à Divo Luca* depicta, ibi-
demque deposita, ac propterea à populo-
rum peregrinantium frequentiâ, concursu-
que

que Claritudinem & Cognomen accepit. Aliud Czeſtochoviæ Oppidi vicinia, inde mediæ horæ itinere diſtantis dedit, prout in Brabantia Virgo Aſperi Collis, Sichemienſis etiam titulum obtinuit, à Sichemio Oppido illi adjacente, quo in loco Dei Matrem mira prodentem olim mihi venerari contigit, adeſſeque cùm è veteri Sacrario ad templum ab Archiduce AUSTRIÆ Alberto conſtructum inter Belgii opera elegantiffimum deportaretur. Hanc verò Imaginem à D. Lucâ depictam fuiſſe, unanimis Græcorum, ſæculorumque conſenſus tradidit, atque jam ætate *Virginis* adultiore, ipſaque vivente, quod pictura teſtatur, eaque formâ, corporiſque compoſitione, ac viventis ſimilitudine, ut uter meliùs ipſius effigiem, an Epiphanius apud Nicephorum calamo delineaverit, an pictor Antiochenus, D. Lucas, vivis coloribus expreſſerit, ambiguum ſit judicium.

Nicephorus
lib. 15.
cap. 14.

Nicephorus
lib. 2.
Hiſt.
Eccl.
cap. 21.

Tabula cui Imago ſuperinducta cernitur, Cupreſſina eſt, Menſamque fuiſſe Virginis, quod teſtatur vetus inſcriptio Domui Lauretanæ olim impoſita. ¶ *Men-*

F

ſam

*Sam autem Virginis habet Czes-
chovia in Poloniâ.* & Altitudo Tabulæ
ad duos cubitos & sesquipalmum protendi-
tur, latitudo unius cubiti & trium palmo-
rum spatium occupat, crassities duos obver-
sos articulos medii digiti continet.

IMAGO hæc Helenæ AUGUSTÆ Hie-
rosolymis primùm innotuit, destinata Con-
stantinopolim, sed mors Imperatricis irri-
tum propositum fecit, post ab Eudoxiâ
Hierosolymis, Antiochiam deportata,
transmissaque, inde Pulcheriæ Theodosii
Imperatoris Sorori, collocataque Constan-
tinopoli, in templo ab eadem magnificè ex-
tructo τῆς ὁδογῶν, seu viæ Ducum à Græcis
Scriptoribus nuncupato, eorumque testi-
monio magnis in Urbe præpotenti claruit
miraculis.

Obtigit tandem Carolo Magno, per ma-
nus Nicephori, unâ cum celebri sacrarum
reliquiarum thesauro, quem Aquisgranensis
Ecclesia summa cum pietate asservat. Is ve-
rò *Leoni Ruffiæ* Monarchæ, quem contra Sa-
racenos fortissimum, fidissimumque socium

ar-

armorum habuit, sibi que ideo percarum, obnixè petenti, donavit, non absque tamen doloris sensu, quod tam præstanti Imagine privaretur. Lætus in munere Russiæ Dux, deportatam in Arce Belzensi munitissima deponit, ritusque Græci Sacerdotibus curam, custodiamque Sacræ Imaginis committit, mansitque sub eâ curâ annis quingentis. Redactæ tandem à *Casimiro* Magno, Poloniæ Rege, in Provinciam Russiæ, *Ludovicus* Hungariæ & Poloniæ Rex, ejus ex Sorore Nepos, *Vladislaum* Opoliensem Ducem, Cognatum suum, Præfectum imponit: Is repertam in Arce Belzensi Sacram Effigiem ex obscuriore loco, in amœniorem, suoque vicinum domicilio transfert, inque dies prodigiis clarescentem, Patronam Virginem penè à Tartaris oppressus experitur, illatamque ab eorum sagittâ gutturi imaginis, ulciscitur contumeliam, ingenti hostium clade. Tandem è Russiâ tam carum pignus avehit. Opolii in Urbe Ducatus sui primaria feliciter deponendum. Nec longa jam restabat via, MONS.

Anno
Domini
1382
Augu-
sto
Mense.

superandus erat, in cuius vertice, veluti hu-
mi defixa, constitère jumenta, nec currus
dimoveri potuit; ita Divino cursum sisten-
te oraculo, pergratamque *Virgini Matri*
commonstrante *Sedem*. Atque Dux vo-
luntatis Divinæ, quam supplici consuluerat
prece conscius, admonitusque, paret coe-
lesti mandato, *Imaginem* deponit: TEMPLUM
augustâ & eleganti formâ extrui imperat,
Coenobium amplis dotatum redditibus ad-
dit, inducitque ex Hungaria evocatos Reli-
giosos *Ordinis S. Pauli* Eremitæ primi, DEI
Matris honori, cultuique perpetuo deservi-
turos.

TEMPLO ad latus Septentrionale ædem
admovit, non ineleganti eductam artificio
Vladislaus JAGELLO, Poloniæ Rex, ad quam
temporis successu illata Imago, nunc in Arâ
ex hebeno artificiosè structâ, statuisque ar-
genteis justæ magnitudinis insertis splendi-
dâ, non sine pavore quodam venerabili
conspicitur. Sed quia ædes accurrentium po-
pulorum multitudinem haud capere pote-
rat, *Matthias Lubienius*, Gnesnensis Ar-
chie-

chiepiscopus, Regni Primas, Vir olim in Ecclesia & Republica Magnus, ampliorem sumptu magnifico effecit, hocque suæ pietatis insigne reliquit monumentum. Atque ita loco crevit celebritas, prout retulimus, ad cuius venerationem longissimæ multarum nationum institutæ fuerunt peregrinationes, duratque hucusque accurrentium populorum frequentia, propitium ope Virginis implorans Deum.

Mons totus rupeus est, non nimium duro silice, petrâque constans, sed è candicante lapide, ædificiis, & cæmento facilem præbente materiam, altitudine sat conspicuus, quippe ad tria Germanica milliaria protensa terrarum spatia oculos subjicit, non prærupto, difficilique ascensu molestus, sed molliter in subjectam declinans vallem. Ad Orientem lætissimam pascuis, agris, aquis planiciem, Oppidumque Czestochova respicit: ad Meridiem planiore via, sed postmodum leniter subsidente, ducit ad Templum D. Barbaræ, tyronumque Religiosorum Domum, tribus inde stadiis distan-

tem. A Septentrione & Occidente, assurgunt colles veluti Sacrum MONTem venerabundi, in quos ille supremum obtinet dominium.

Verticis amplitudo è Templo justæ magnitudinis, Coenobio centum & amplius Religiosorum capaci, cæterisque annexis ædificiis æstimari potest.

Anno
Domini
1430.

A Principio, ut omnium rerum, parva sunt initia, exiguum sepimentum, templum claustrumque cinxerat, proinde prædonum, Hussitarumque, per ea tempora debachantium licentiæ patuit. Hi namque spe prædæ, quam animo præconceperant, è finitimâ Silesiâ erumpentes, templum, coenobiumque diripiunt, incendunt, Religiosis partim cæsis, partim fugatis, Imaginem auro, gemmis, à LEONE Russiæ Duce exornatam spoliant; demùm inter cachinnos & ludibria, impurissimi homines currui imponunt, ad triaque stadia avehunt, ibi verò Tabula immobilis currum jumentaue stitit, nullo impetu equorum, impulsuque amplius dimovenda. Commovet bilem infana rabies,
&

& ¶. quid nobis, inquiunt, cum futi-
li ligno? tandem è curru dejiciunt, con-
culcant, raptant, fædeque conspurcant, ad
extremum in tres dissolutam partes terræ al-
lidunt, & unus projectæ audaciæ scurra,
binos gladii ictus faciei infligit, duasque re-
liquit cicatrices, nunquam à peritissimo
etiam artifice obducendas. Et ille quidem
unà cum socio idem audente, repentino ri-
gore concretam manum, oculosque, qui tale
spectaverant facinus, amisit, mox & vitam:
cæteri grassatores impii, mirum dictu! subi-
tâ peste, cum nullibi apparuisset afflati, pe-
corum adinstar concidebant sparsim per
campos cadaveribus provolutis.

Tali edocti periculo Religiosi, altiori
muro templum cœnobiumque circumdant,
& tantò quidem postmodum accuratius,
quantò pia liberalitate *Vladislai Quarti*, Po-
loniæ Regis aucti, etiam propugnaculis mu-
nivère.

Certè è præscripto Machinatoris bellici
firmandi loci, *Vladislaus* Author fuit, sive Si-
lesia

lesia aliquando non quieturæ limites observaret, præscinderetque latrociniis, ac incursionibus licentiam, sive præviso à Superis, quod imminebat ab illius hæreditario hoste, periculo, non evulgato tamen rerum futurarum arcano, hanc illi mentem injecere, ut loci Sacri securitati in omnem eventum, quisquis ille foret, prospiceret, & prospexit: Namque præalta moenia, terræque ad eludendas pilarum emissiones latè oppleta, Templum, Coenobiumque quatuor propugnaculis inde prominentibus seque mutua ope prospectantibus, ac prælargæ circum fossa contuentur. Porta unica Meridiem respicit. A vicinis collibus nihil periculi, namque iis altitudo MONTIS imperat, tormentorum ubique patentes ictibus. Et hic erat tunc loci Sacri status, sed multò operosius jam muniendum properant Religiosi, munificentia Regis *Foannis Casimiri*, opera externa promovente. Et decem antequàm hæc scriberemus Mensibus, erigi coeptum est ad Orientem *Propugnaculum*, paulum à moenibus abjunctum, tuendoque Dei-

paræ

paræ Sacrario objectum, ad quod erigendum in ipsis initiis suæ Majestates admovêre manum. Primusque *Rex*, pio erga *VIRGINEM* Matrem affectu, cum *Regina* præivit, terram & rudera sarculis egerendo, simul secuti *Principem Aulici*, *Senatus*, & *Primores* quique, & *Gyneceum*, unâ cum *Matronis Nobilibus*, suas quoque commodavit manus, comparuere & alii certatim dies integros operi insudantes.

Sed me jam Sacro MONTI imminens re-
vocat *Mellerus*, videbatur ille consilio
prius, quàm armis experiri, datis ad Reli-
giosos literis, perque unum ex agrestibus,
delatis, nisi jam infestus arma explicuisset,
occupato pago Częstochowka radici
Montis adhærente, ibidemque prædio Mo-
nasterii direpto, ejusdemque à rationibus
famulo Joanne Konopscio trucidato, capta-
tis, infestisque locis instituendæ oppugna-
tioni perquàm opportunis, ita ut neces-
se habuerit *Kordecins*, palantes per agros
situm, positusque locorum & munimen-
torum explorantes, tormentis depellere,
ante-

*Mellerus
scribit ad
Religio-
sos.*

antequàm literis responderet. Et illæ quidem in eam scriptæ erant sententiam :

*Literæ
ipsius.*

T. Cùm S. R. M. Sueciæ, Dominus meus clementissimus de rebellium quorundam in Majori Polonia conatibus certos accepisset nuntios, quod sua Majestas non modò ad illos compescendos, sed & porrò ad limitaneas arces adversus quamlibet invasione aliquo præsidio firmandas, me eò cum justo exercitu mittere fuerit coactus. Quando igitur ad hos limites progressus sum, jamque & Monasterio vestro exercitus imminet, cui ut conveniens præsidium imponatur, serium est S. R. M. mandatum, vestro ex
com-

commodo fore putavi, si vos ejus
 rei gratiâ primùm ac maturè
 commonefaciam: Quod dum fa-
 cio, vos seriò adhortor: ut sine
 ulteriori circumductione, aliquos
 cum libera potestate mittatis, de
 quantitate præsidii, aliisque ad
 hanc rem pertinentibus mecum
 deliberaturos. Facietis hoc ipso
 rem S. R. M. gratam, quæ non
 intermittet vos ac Monasterium
 vestrum omni Regia clementia
 fovere ac tueri: nec enim aliter
 vobis persuadeatis, quam Sacra
 vestra omnino fore intacta, neque
 devotionibus vestris ullum impe-
 dimentum, multo minùs contu-
 meliam illatum iri; siquidem nihil

aliud,

aliud, quàm tutela Regni & securitas finium quæritur.

Cæterum, si totâ jam Minore, Majoreque Poloniâ, in potestatem S. R. M. redactâ, desperatisque omnibus auxiliis, obsistere tamen ulterius præsumatis, non aliter potero, quàm præfenti armorum remedio vos & cum exustione totius Monasterii ad recens compellere obsequium. Id ne fiat, vestrûm erit fato non resistere, sed honestâ deditione Serenissimi Regis nostri clementiam amplecti. ✠

Non sperabat tam promptum, quod tormento peregerant Salutationis Officium, Mellerus: Proinde inclinato jam in vesperam die, mittit Sueco stipendiarios Polo-

*Cessatio-
nem ar-
morum*

Polonos, Golynium ex legione Zbroscii, per duos Equites Polonos petit.
 Equestris turmae Praefectum & ejus commilitonem Alexandrum Paprociū, addito illis suo ex Sorore nepote, qui armorum cessationem postulerent. Id facile Mellerum obtenturum respondet *Kordecius*, si ille suas copias ex hac vicinia, praedioque retraxerit. Negant Religiosi, nā prius copias amoveret, & horrea incendunt.
 Id verò quandoquidem uberiori hoc anno proveniente segete, abunde hostem annona, commeatuque instruere poterat, nocte candentibus globis incensum, flammā cum horreis absumpsit, non sine Suecorum aliqua clade, qui inter aedificia stationem caeperant.

Et duo illi Poloni à Mello ablegati sanctè sponponderunt, nihil à se, suisque commilitonibus Claro Monti metuendum esse, manereque apud eos Loci Sacri reverentiam, quam licet Suecorum partibus adhæsisent, nunquam tamen exuissent. Sed hæc tam Sancta sponsio, haud illos à turpi absolvit nota: etsi etenim arma ad aggressionem non strinxerint, oppugnarunt tamen Clarum Montem multoties à Mello submissi,

Ablegatorum Polonorum erga Locum Sacrum reverentia.

turpem suadendo , nec sine minis deditio-
nem.

19. No-
vemb.
*Melle-
rus Sta-
tiones di-
spōnit.*

At Mellerus altero die lustratis circum-
quaque campis , exploratoque locorum situ
copias partitur. Ad Meridiem Hassiæ Du-
cem & Sadovium collocat , insidereque
jubet Templum D. Barbaræ dedicatum ,
huicque annexam tyronum Religiosorum
domum peramplam satis , commodamque.
Ipse milite , bellicoque apparatu validior in-
tra Orientem & Septentrionem in pago
Gzestochowſka radici Montis contiguo sta-
tionem capit , opportunitate aggressionis
inde æstimata : quippe & tormentis admo-
vendis , muroque , quem debiliorem fortè
hac ex parte rebatur , quatiendo , facilior da-
batur accessus , & Coenobium ibidem in lon-
gum porrectum , scandulis ligneis tectum ,
flammæ obnoxium erat , ab igneis globis
momento erupturæ. Jam verò ædificia pagi,
trabes ad suggestus tormentarios erigendos ,
fossas humo egesta continendas , cæteraque
opera militaria suppeditatura prævidebat ,
tantò majori temporis lucro , quod non à
lon-

longinquo peterentur. Atque ut ocius metum hosti incuteret, dispositis tantummodò stationibus, nullis adhæc erectis appropinquationum operibus, tormenta, propugnacula versùs dirigi jubet, mox & impetit magno conatu, sed effectū nullo. Fælicius ab obsessis insonuere machinæ certam inferentes stragem, pluribus exanimatis, cū vel incedentium agmina globis certa collineatione explosis perrūperent, vel transvolantes pilæ parietinis perterrebratis, intra casas latentes conficerent. Inter exanimatos unum Polonum Equitem fuisse comperio, is nimia cupidine habendi ardens, Clari Montis opes, commilitonibus suis mox prædæ futuras, cum quadam gestientis animi alacritate ostendebat, quibus temeritatem dicti, hominisque impietatem, super hoc Catholici aversantibus, respondet: ¶ *Et cur Sacra diripere non liceret, præsertim nobis, qui militiæ Sueticæ nomen dedimus,* (quasi verò ab hac Magistrâ Sacrilegia, Dei hominumque contemptus

Tormentis Clarum
Montem impetit:

Respondent Obsessi cum strage hostium.

Eques Polonus, Loci Sacri contemptor, penas luit.

ptus proveniret,) hæcque audacius Sociis regerentem, à Sanctiori scholâ superveniens Magister globus capiti, sed avulso aliam impressit doctrinam: Religiosè cum Superis agendum esse.

Malè habebant Claromontanos ædificia pagi *Gzestochowfa*, quæ non solum latebras hosti præbebant, sed altiores domos Monti viciniore (nam pleræque hospitibus peregrinantium inserviebant) ad tormentarios suggestus destinari præsenferant, subductasque machinas eminentiori ex loco majore obsessorum damno fulminaturas. Eapropter *Kordecius*, qui ut Coenobii, ita & ejusdem bonorum Superior erat, non ignarus ab incolis in suprema ædium contignatione, subque ipso tecto, foenum, paleasque asservari, inumbrante vesperâ candentes globos è tormentis explodi imperat, repenteque denso intermicans fumo flamma, tecta primùm, deinde ædes corripit, hostibus suâ in statione talium securis, quos accrescentis celeritas ignis, fætorque ingens densioris fumi, qualem paleæ, foenumque succensum excitare solet,

Kordecius candentibus globis pagum succendi jubet.

folet, penè interceperat, ita ut pavidī, inermesque, atque seminudi, sese inde ejicerent, reboantibus interim tormentis, stragemque inferentibus, quam hinc & inde cursitantes evitare vix poterant.

Cum ali-
qua cla-
de ho-
stium.

In hoc ab utrinque armorum fervore, mittit *Mellerus*, (quod sæpius in hac Obsidione fecit,) unum *Themistoclis* Deum, suasionem videlicet, per *Severinum Kalinium*, Præfectum *Bracłaviensem*, Equestris legionis *Chiliarcham* perferendum, qui obsessos hortaretur, ut se, suaque, fidei Regis *Sueciæ* permitterent, cujus universa *Polonia* protectionem, patrociniumque recepisset: tum verò in laudes *Caroli* effusus, deprædicabat *Martialem* Principis genium, summam bellandi peritiam, clementiam Regiam, benignitatemque, eamque Majestatem, quā salvā omnibus se affabilem, juxta ac venerandum præberet. Hoc illi ajebat unicum esse curæ, *Poloniam* in pristinum reponere statum, exterorum periculis obnoxiam, tueri, neve finitimorum excursionibus pateret, *Częstochoviam* *Silesiæ* vicinam,

Severi-
nus Ka-
linius
deditio-
nem sua-
det.

inimic

H

mu-

munire, eidemque præsidium imponere, decrevisse. Viderent itaque Patres, an non satius, æquiusque esset, mandato Clementissimi Regis obtemperare, quam contumaciâ, ferro, flammaque vindicandâ, indignationem justam accersere. Hæc compluribus suadenti Kalinio leniter responsum est: Mox duo Patres ablegantur, ad Mellerum uberiores daturi declarationem. Ac inprimis dicunt: edicto Regis Sueciæ immunitates, libertatemque Ecclesiarum ac Religionis integritatem comprehendi, jam sibi mirum videri, cur Mellerus ad Locum Sacrum infestus accesserit, nullâ præsertim laceffitâ injuriâ, præsidium impositurus, eamque solam rationem Religiosos à tractando negotio excludere, tamdiuque se sciret ab ingressu Coenobii prohibendum, donec ejusdem Moderatori de Regis voluntate scripto exaratâ constiterint. Hoc responso, pluribus modestè tamen exposito, Mellerus bilis effervescentis indicio non celavit indignationem, questusque est, se insolito Monachorum de Regio mandato examini

*Ad
Melle-
rum duo
Religiosi
ablegan-
tur.*

*Dato
Castellum
ad
Craco-
viam,
30. Se-
ptemb.
1655.*

*Manda-
tum Re-
gis Sue-
ciæ, de
obsidendo
Claro.
Monte
requi-
runt.*

mini subijci, posthaberi que auctoritatem
 Generalis Vicarii, tot obsequiis, bello que
 præclare gestis emeritam: postmodum tamen
 aliquanto placatior modestia Patrum, apud
 se agentium redditus, *Kuklinovium* turmæ E-
 questris præfectum adire *Kordecium* jubet,
 unaque Religiosis exhibere mandatum Re-
 gium literis ejusdem sigillo, chyrographo
 que munitis comprehensum, quibus illi
 committit, ut prædiis *Boleslaviam*, *Vie-*
lumum, *Krepicium*, *Czestochoviam*, fir-
 mare. *Conjecerat oculos Rex Sueciæ in vici-*
niam Silesiam fortasse, ut pacatis tempestive
prout sperabat rebus, opportunitatem capta-
ret, unde gravior Cæsari, Austriacæ que Do-
mui incumberet, & recenti potentia auctum
eò collimasse arcana docuere literæ sapientis
interceptæ, quin & Principum foedere Sue-
cis colligatorum applausus, & exquisitæ
gratulationes moverant suspicionem, præ-
cipue Gallia Regis Polonia semper olim
amici minæ, ad Aulam Cæsaream, ut fere-
batur, missæ, si quid inde auxilii, Polonis

Exhi-
 betur
 Manda-
 tum Re-
 gium per
Kuklinovium
 ad No-
 vem-

Muni-
 tiones
 vicinas
Silesiæ
 cur Rex
Sueciæ
 firmare
 jussit.

contra Suecos, aut mitteretur, aut concederetur. Et Hæretici in Silesia, unde numerum copiarum Carolus non mediocriter auxerat, apertis gestientis animi signis Sueco favebant, tacite verò summo cum desiderio expectabant ultorem templorum, quæ *Cæsar* amotis Novi EUANGELII præconibus, pristinis Dominis, veterique religioni restituerat.

*Poloni in
Silesiam
profugi
pessimè
tractati.*

Et profugi Poloni, quantis ibidem affectu contumeliis, quibus pressi, divexatique exactionibus, quibus cavillis, scommatibus, publicè appetiti fuerint, notum est, frustra hospitales invocantes Deos, quos in Polonia exules Silesii benigniores habuere. Audita & Suecorum triumphantium voces, Germaniæ bellum interminantes, ferebaturque nubem ingentem apparatu bellico raro hætenus viso gravidam, futuro apparituram Vere, quæ tonitrua, fulgura, ignes promitteret, certè non Constantinopoli, aut in Moschoviâ, sed alibi spargendos. Nec meliora sperare jubebat spretum pacis inter duos Reges conficiendæ *Cæsar*is arbitrium,

trium, ipsiusque Legatus contemptim habitus, & post longas moras, perque tot terrarum divortia tractus, tandem leviter expeditus.

Scio ego hæc aliter à Suecis narrari, & pleraque contraria inserta Memoriali Electori Moguntino à Suetico Ministro porrecto leguntur, quæ ad odium in Polonos concitandum, justam verò armorum causam asserendam pertinent: verum si seposito partium affectu, ad veritatis lancem perveniant, nullum pondus, nullamque sunt habitura æstimationem. Patet, patuitque Orbi, Poloniæ innocentia, quæ aliquando injustæ aggressionis convincet aliena appetentes.

Non mirum itaque videri debet, si *Cæsar* armorum in confiniis strepentium fonitu excitatus, eaque locorum vicinorum firmâ infessione præmonitus, aliquid suspicionis habuerit. A Rege Poloniæ in Ducatum Oppoliensem secedente, nullus metus oriri poterat: namque exarmatus à suis desertus, vix centum virorum comitatu stipatus, bre-

vi interjecta morâ, iterum ad suum redierat Regnum, nec exules Poloni, tam validi, numerosique habebantur, qui negotium facessere possent, observantibus eorum conatus Silesis, prodituris procul dubio Sueco, præpediturisque, si quid molirentur. Quod verò postmodum inde prodierint, jam Patriæ amor, Regis obsequium, debitaque fidelitas, & Nobilitas ab hoste oppressa, hanc pusillam evocabat manum. Hospitii illis jus à Cæsare denegari non poterat, stantibus cum Rege Bohemiæ & Poloniæ veteribus pactis. Integra armatorum agmina, prout Rex Sueciæ scribit in suis ad Cæsarem literis, in illius Dominiis receptum habuisse, hoc verò non constat: integra agmina è Silesiâ in subsidium Sueci ivisse, prædas è Poloniâ abactas, ibidem depositas, distractasque, Duces Silesios insultantes Polonis, Sueticis victoriis applausum dedisse, hoc verò constat. Et hæc exilia Polonorum in Dominiis Cæsaris, ægre tulisse Carolum ex iisdem literis patuit, cum adjicit. ¶ *Ut non sit mirum,*

Datis
Straß-
burgi
Boruffo-
rum 4.
Junii
1656.

si nunc ad Silesiæ fines infesta arma concurrant & strepant. Quasi diceret mox eo prætextu contra Cæsarem inferenda. Providere itaque vicinæ Silesiæ locis iussit, inde quasi Polonorum exilia ulturus, quâ munitione, quâ præsidiis.

Id verò quandoquidem Mellerus literis Regiis prolatis, Religiosis significare iusserat, illi acceptis à *Kuklinovio*, quoniam non postremæ essent considerationis, diesque instaret Præsentatæ in templo Hierosolymitano, *Virgini* Sacer, responsum distulerunt. Et huic quidem sanctius colendo Patres incubuere, propitiam invocantes apud Filium Patronam, cuius *Sacratissimum Corpus*, intra propugnacula, moeniaque circumtulere. Ita postmodum ritè provocatis Sacris *Kordecius*, datâ ad Mellerum epistolâ, in hunc differuit modum: Sciret ille non esse Instituti Monastici Reges eligere, sed electos à Regni Proceribus venerari, cui igitur illi suffragium dederint, ei & se, suaque omnia & Locum Sacrum Regum patrociniò, devotioneque

*Religiosi
diem
Præsen-
tationis
Beatæ
Virginis
summa
cum pie-
tate co-
lunt.*

*Respon-
det Kor-
decius
Mellerò,
ambi-
guum
Regis
Sueciæ
manda-
tum asse-
rit.*

Cl-

Clarum, humiles dedituros, non ab armata coactos manu, (namque modestia Religiosa, viriumque imbecillitas Regibus contraniti vetat,) sed à piâ observantiâ communitos. Vidisse se mandatum Regis Sueciæ, & quoniam ad arcendam insolentiam, iustum haberent præsidium, Monasterium verò unâ cum Templo, antiquitus *Clari Montis* Cognomen obtineat, Oppidum verò *Częstochowa* / ad se nullatenus pertineret, proinde magnam sibi mandatum Regium ambiguitatem peperisse, quòd *Częstochoviam*, munitioni, præsidioque non Clarum Montem designaret. Orare itaque supplices, relinqueret pacatum Monasterium & Templum Deo ejusque *Matri Sanctissimæ* Sacrum, nec Divinum interturbaret cultum, Religiosamque pro Regis salute exorantium pietatem.

*Agrè
fert re-
sponsum
Adelle-
rus.*

Eludi se Mellerus interpretatione REGII mandati intellexit, didicerat enim probè *Częstochoviæ* nomine Clarum Montem vulgò appellari, qui situ loci propugnaculis, Oppido exiguo, nullaque opportunitate
com-

commendato potior esset, proinde commo-
 tior, tormenta expediri jubet. Quinque <sup>Sugge-
 stus tor-
 menta-
 rios eri-
 git.</sup> suggestus tormentarios, diversis in locis
 imposuerat Mellerus: Primum Coenobio
 haud longè admoverat; collocatis machinis,
 quæ igneos ejaculabantur globos: Alterum
 paulum retrorsum, pagum versùs **Czestochowfa**,
 quatuor tormentis munitum: Ter-
 tium ampliorem omnibus, ad latus horum
 duorum Septentrionalibus propugnaculis
 imminemtem erexerat, projecto in cuspi-
 dem angulo corbibus vimineis, terrâ in-
 farctis munito, quos inter corbes, octo tor-
 menta obsidionalia disposuerat, utque fir-
 mius infixi insisterent, rigore hyemis usus,
 aquâ crebrò perfundi jussit, quæ gelu con-
 creto, duratoque in tantum vimina, terram-
 que solidaverat, ut & globi ab obsessis
 emissi resilirent, & obsidione solutâ non
 aliter inde moveri potuerint, nisi igne lu-
 culenter circumquaque structo, glacies
 eliquesceret. Quartum pari modo muni-
 tum Occidentali propugnaculo opposue-
 rat. Quintus ad Meridiem erectus templo
 I qua-

quatiendo, inque ejusdem tecta & annexarum Sacrarum ædium flammis spargendo, permultum obsessis negotii, incommodique attulit.

*Tribus
è locis
Monasterium
impetit
nullo fructu.*

Tribus itaque è locis, à Septentrione videlicet & Meridie intonuere tormenta, nullo muri, propugnaculorumque damno, aliquo tectorum, non tamen enormi: namque globi, aut à scopo aberrantes, aut prætervolantes Coenobium, aut à tegulis resilièntes, parietibusque leviter allisi, casso effectù decedentes, aut iis perterrebratis aliò avolantes, ab Obsessis Divinam adorantibus providentiam, spectabantur: Melero vehementer anxio, quod nulla moeniorum strages edita esset, quæ subituris sterneret viam, aditumque aperiret, quamvis tribus continenter diebus Coenobium ac propugnacula crebrâ emissionè pilarum impetivisset. Nec pepercit noctibus egerendis fossis, quantum contumax rupes permittebat, accessibusque accelerandis intentior, non intermissâ interea frequenti ad infestandos obsessos tormentorum fulminatione. Atque

que iis, etsi constans, indefessaque hostes excipiendi esset alacritas, aliquid tamen sollicitudinis incussere candentes globi, ignesque sparsi. Namque Mellerus statuerat Monasterium, templumque incendere, eoque unico modo Monachorum expugnare pervicaciam. Nec omisit, siquidem ex utroque latere & noctibus praesertim ad terrorem augendum, igneas magna in copia emittebat pilas, & praesertim eas, quae à Malograto nomen habent, quod quemadmodum illud è numerosis constaret acinis, ita haerereis globis quandoque & lapidibus infarcitae, igne concepto, accensoque dissilientes, tecta, murosque diffringerent, flammam excitarent, adferentque inevitabilem perniciem. Mira profecto res, quaeque non sine ope Divinae dexteræ evenerit, tanta quippe globorum, ignes attemperatè ferentium, sparsarumque flammarum multitudo, nec Templo, nec Monasterio noxa fuit. Agnovèrè Divae Matris Patrocinium, adoravèrèque Religiosi, quae sola cladem hanc avertit, ignesque extinxit: etsi etenim hinc &

Incendere Monasterium vult.

Mira Dei providentia defendit Cœnobium.

inde super tecta dispositi excubarent spar-
teoli, qui impetus globorum observarent,
observatosque tignis hærentes, aut indicio
fumi sese prodentes cunctis dejicerent, aut
micantem ignem madidis opprimerent ve-
lis, tamen in tanta lignorum strue tectis præ-
sertim Coenobii ligneis, aridam, siccamque
materiam flammæ haud obtemperasse, pro-
digii loco censendum est.

*Nec abs-
que mi-
raculo
globorum
resilien-
tium.*

Quin & illud, an non coelitus factum?
cùm aliquot globi flammantes Monaste-
rium peterent, unus *Ædi Deiparæ* Imaginis
Sacratae impactus repentè resiliit, alter ad la-
tus summâ vi tendens, resupino sese ad castra
hostium referens volatu, ignes scintillan-
tes in aëre sparsit. Audaciam illius à Sanctio-
ri genio terræ allisam dixisses, hunc reve-
rentiâ loci tactum, non ausum accedere, ad
hostes reditum coepisse, ut discerent tan-
dem justitiam moniti, nec temnere Divos.
Tertius ab excubitoribus è tigno ædificii
excussus, propè cunas infantis jacentis, ca-
dens, noxias cohibuit flammæ, innocen-
tiam, *Virginis* asylo tutam, non ausus corri-
pere.

pere. Liceat mihi Eusebii Emmisseni verba attexere: Quantum lætitiæ in præfenti obtinent merita Religionis, & Privilegia Sanctitatis. Ecce horrendum nescio quid, anhela-vère globi, extrinsecus sæviunt, intrinsecus parcunt.

Homi-
lia I. de
Epipha-
niâ.

Atque interea dum arma strepunt, ferventque, *Musici* è sublimi turris pergula, vario instrumentorum genere *Hymnos* honori *Virginis*, ab Ecclesiâ dicatos concinebant, magno profecto Obsessorum solatio, accrescenteque inde majori fiducia, *Præsentis Dei Matris Patrocinii*, hostibus verò res primum mira visa inter fragores bellicos dulcis melodiæ sonus, post furor & indignatio secuta, quasi à Claromontanis illorum riderentur conatus.

Observaverant interim Claromontani Suecos, nullius eruptionis metuentes, in ejectis fossis securius agere, proindeque confilium capiunt magnanimæ excursionis ar-

Obsessi
in Suecos
erumpunt,
Duce
Petro
Czarnie-
cio.

gumento, illos virtutis, sui que imperterriti animi admonere. *Petrus Czarniecius*, Vir ad militiam natus, multisque egregiis facinoribus, in hac Obsidione clarus, è præfidiariis subitum composuit agmen, aperta que intra muros secretiori portulâ, egreditur, jamque transmissis excubiis, non intellectus, rectâ ad fossam contendit, in cujus capite partem agminis collocat, partem intus secum ducit, rectâque in hostem nihil opinantem vadit, mox obvium quemque sternit; & primo quidem impetu rei tormentariæ, Præfectum ad quietem sese componentem, obtruncat, post aliquos Officiis militaribus insigniores, mactat, ceteros milites fistulâ ferreâ pluribus oneratâ globis perculsos, trepidantesque aut conficit, aut fugat: ii verò, qui sese extra fossam ejecerant, à collocatis ibidem præfidiariis excepti, passim cæsi. Oritur interea è propugnaculis ingens clamor, reboant tormenta, scintillant longiores sclopi, hostis è propinquiorebus Cœnobio stationibus consternatus, ignarus quid rerum id esset (namque Obsessos nunquam

*Cladem
hostibus
inferunt.*

quam erupturos credebat, suæ metuentes paucitatis) sese proripit, reliqui in turmas & agmina conglobati infomnes exegere noctem.

Redeunt præsidarii victores, nec absque præda, multis hostium ultra gregariorum sortem peremptis, interque illos Machinatore bellico, & viro quodam excellenti de Fossis nuncupato, Wrzesczewicio summè familiari, inque militiæ gradu secundo, super cuius morte vehementissimè indoluit.

Sauciatus Hornius, quem ad suam Kre-
picensem Præfecturam deportatum supe-
rante curationem malo mors oppressit.

*Hornius
Præfe-
ctus Kre-
picensis
saucius,
moritur.*

Insuper ad suggestum tormentarium procurentes, duo tormenta clavis ferreis in foculos impactis inutilia reddidère. Ex aggressoribus unus tantum desideratus, Janicius Hungarus, qui dum ex agmine solus, versus hostium castra longius progreditur, errore pro hoste habitus, glande à suis transfigitur. Ita jam tunc Czarniecius, aliqua Suecorum prælusit clade, à cuius agnato majores

res inferendas propitium destinabat Numen.

*Mellerus
à Vitem-
bergio
tormenta
& peditatum
petit.*

Mellerus interea etsi minore spe aperiendi, per diruta moenia, quassataque propugnacula ad Coenobium viam, non tamen animo aut consilio destitutus, haud omittere coepta & simul adhuc aditum tentare statuit, majore quàm unquam vi: misitque ad Vitembergium, Sueticæ militiæ Supremum Ducem Cracoviam, ut inde tormenta obsidionalia plura, & peditatum acciperet,

*Fossionibus
& cuniculis
Obsessos
distinet.*

ipse verò mutatâ fossione, ac toque cuniculo obsessos distinere jussit. Sed neque fossio, neque cuniculus processit: quippe rupes pertinax fodientium operam lusit. At longè efficaciorē intra Coenobium induxerat cuniculum, quin propè erat, ut præfidiariorum constantiam everteret, Suecisque locum aperiret.

*Eosdem
ad deditionem
per Equitem
Polonum
solicitat.*

Submisit è castris, Equitem Polonum, judicio maturum, tantoque minus suspitioni obnoxium, quàm morum gravitas, vultus ad modestiam compositus penitus eximeret, imò Patres ad omnem humanitatem novo hospiti exhibendam pro-

provocaret. Et exceptus benevolè, sermones familiarius miscet, donec injectâ mentione de recenti Poloniæ statu satis deplorato, deditionem Monasterii facundius, quàm decentius suadere incipit. Incusât tristia Patriæ fata, dolet præreptum eligendi Regis suffragium, nobilissimam, potissimamque libertatis Polonæ portionem: exaggerat durum necessitatis telum, quo adacta Nobilitas Regis Sueciæ fortunam adorasset, Joanne Casimiro, Regnum deferente, spernenteque; quomodo militiæ Polonæ robur jam Carolo militaret, Senatus, Procuresque Regem venerarentur, obniti neminem audere Divinæ voluntati, quæ Regnum universum in eum rede-gisset statum. Vos soli Patres eidem reluctamini, quâ spe, quibus freti auxiliis? in his fluctibus immoti esse vultis, mox nisi vela submiseritis, atroci tempestate submergendi. Cur potius ad Regiam non confugitis clementiam? cur vindicandam excidio vestro opponitis pertinaciam? Non decent arma Religiosos: solitudo, non bellorum

*Qui rem
agit se-
culô.*

liqui

K

stre-

strepitus vestri est Instituti, Reges à vobis obsequio, Religiosa submissione colendi sunt, non efferà, nihilque valiturà contumacià irritandi. Non vult ire perditum Catholicam Religionem, ejusque immunitates, Sueciæ Rex, salvas, factasque relinquit. Absit, ut Monasterium vestrum ruinæ, prædæque exponat, locum externis nationibus conterminum, munire, ipsa dictat ratio, & hoc illi unicum curæ. Monitos insuper vellem, si Mellerum admiseritis faciles, aliquam vobis offerendam esse pecuniæ Summam, dandam quoque & rei tormentariæ Præfecto amplum honorarium, ad quem è militiæ lege pertinerent omnia ex ære fusa, proindeque paratis redimenda nummis.

*Non abs-
que indi-
gnatione
aliquâ
Obsesso-
rum.*

*Aliquos
tamen
corrum-
pit.*

Perfuadentis oratio variè tenuit audientium animos, sed quia non sine Regis Joannis Casimiri contumeliâ, tum de omnium Procerum & Ecclesiasticorum spontaneâ deditiōe, apertum mendacium, indignationem nonnullorum magis, quàm assensum præbuit, alios tamen timori obnoxios, desperantesque Suada blandè loquentis corrupit,

rupit, ita ut illi æquis cum hoste conditionibus componendi arbitrium deferrent. Sed *Kordecius* re propius inspectâ, veritus ne diuturniore consortio ad Obsessorum labefactandos animos, lentum virus spargeret, Oratorem hunc è vestigio absque responso dimittit, quod crastino die accepturus rediret: sed jam illud conceperat perditum primipilus, ejusque afflatu ceteri milites pestem non dubiam contraxerant, secretâ proditione in loci deditionem conspirantes. Id verò posteaquàm *Kordecio* innotuit ab iis, quos fides, pietasque sincera ab hac lue immunes fecerat, gliscentem seditionem subito opprimit, præsidarios verbis partim castigat, partim demulcet, ad extremum & largitione ad obsequium revocat, duplicato in Mensem stipendio, receptoque Sacramento, quo se mori satius, quàm loco cedere obstrinxerant. Authorem verò seditionis, cum aliis defectionis complicibus militiæ gradu movit, & è Monasterio exclusit. Ita prudentiâ *Kordecii* Coenobii Moderatoris oppressa in herbâ seditio, cautiorem

Præcipue præsidarios milites,

Quos Kordecius ad obsequium revocat.

Authorem seditionis punito.

*Meliori-
que ordi-
ne indu-
cto.*

fecit. Namque coacto è Patribus, Nobilitateque consilio, cùm brevibus de meliori ordine instituendo, majorique vigilantia adhibenda differuisset, mox Patres ætate proVectos, militiæque oneribus impares choro addicit (à quo tamen præsertim diurno, nec juniores excipit) primumque hoc agmen hostibus opponit, ab armis quidem haud metuendum, sed à Supremi Numinis, Coelitumque imploratâ ope, satis superque validum: Ceteros partitis cum milite laboribus, vigiliis, aliisque militari-
bus muniis, propugnacula insidere jubet. Et post lustratos, recensitosque præsidia-
rios, suisque inductos stationibus, singulis propugnaculis decem Religiosos, unumque sua cum familia Nobilem, eò quòd pauciores haberentur, imponit, simul & bellato-
res & inspectores futuros, qui militibus im-
mixti, & illorum suo exemplo accenderent alacritatem & motus, gestusque tacitè ob-
servarent: tum verò unicuique propugna-
culo duos libratores assignat, summoque cum imperio præficit, unum è Nobilitate,

ex Religiosis alterum. Excubiarum Præfecturam contulit Patribus, Marcello Dobroffio & Zachariæ Małachovio, rei tormentariæ & reliqui apparatus bellici curam demandavit Petro Łąssotā / injunxitque, ut faces, è turri quandoque exponeret ad invitanda auxilia. Generalem verò armorum Præfectum dixit *Stephanum Zamoyscium*, Ensiferum Siradiensem, eique adjunxit Patrem Ludovicum *Czarniecium*: Et aliorum quidem virorum Religiosorum, qui à Sacra militia ad prophanam tantisper adscripti, vires, animosque attulère, promptum mihi esset referre nomina, nisi *Kordecius* uberius in suo opere Sodalium suorum memoriæ consulisset, quorum & director & spectator fuit. Et hi quidem extemporanei milites suo cum Duce *Kordecio*, magnam apud posteros habituri sunt commendationem, laudemque, at multò majorem Clarus *Deiparæ Virginis* MONS admirationem, reverentiamque, cujus beneficio à Paulina Eremo, imbellis & solitaria turba, tam repentè spiritus Martiales hausisset,

hosti exercitato, bellisque innutrito fatales.

*Korde-
cius si-
mulat se
tractare
velle:*

Atque hæc *Kordecii* vigilantia, inque omnes partes sese vertentis accurata sollicitudo, etsi omnem spem, cum hoste transigendi adimeret, decretumque sibi esset Clarum Montem etiam cum vitæ, sanguinisque dispendio tueri, consultius tamen duxit, injectâ aliquâ de conditionibus, quæ deditio- nem simularent, mentione, hostis impetum cunctatione frangere, distinereque fero- ciam, aut cum tempore languescentem emorituram, aut certè à subsidiis, si quæ benigna fors immitteret, reprimendam. Et in Coenobio plerosque à continuo me- tu anxios, imò omnia Sueticæ potentia permittentes, hâc simulatione Tractatum contineri expediebat, lenireque optatæ con- cordiæ haud diuturnâ expectatione. Jamque Nobilis ille hesternus Orator agrè in reditu ad castra à prætervolantibus pilis evitato pe- riculo, iterum manè comparuerat, respon- sum accepturus. Tardius admissus, vultuque severiori exceptus, ambigua ad Mellerum verba retulit, adjecitque: ¶ *Isti Mona-*
chi

chi stulti sunt, temerarii & protervi.

Sed jam aliud responsum Religiosorum par-
Stephanus Stavicius Sacrarum literarum
Magister, & Marcellus Dobrossius ad Mel-
lerum ferebant: à quo comiter accepti, au-
ditique, quod de Tractatibus instituendis,
conditionibusque ad æquitatis jura accom-
modandis verba fecissent. Lætus enim verò
hac promptæ voluntatis declaratione Mel-
lerus, profert conditionum capita septem,
traditque: adjicit benevolentia, liberalita-
tisque specimen, sex pisces grandiores, no-
mine suo Religiosis offerendos. Quæ vero
super deditione Clari Montis proposuerat,
ita se habebant.

*Perque
Ablega-
tos men-
tionem
Tracta-
tuum in-
jicit.*

*Gratè id
accipit
Mellerus
& dedi-
tionis ca-
pita of-
fert.*

*I. Monasterium Clari Montis,
ejusque Patres & incolæ conce-
dunt in deditionem & tutelam
S. R. M. Sueciæ, cupientes in po-
sterum devotè & subjectissimè,
non aliter ac decet subditos de-*

votissimos colere ac venerari Sacram Regiam Majestatem. E contrario, renuntiant Regi Joanni Casimiro, hoc ipso & omnibus obligationibus Serenissimo Sueciæ Regi contrariis, nec committere volunt, ut sive clam, sive palam, sive opere, sive consilio, per ipsos, aut ipsorum nomine per alios *S. R. M.* ejusque Majestatis exercitui, vel Ministris ullo modo noceatur.

Rursus Excellentissimus D. Generalis Locum tenens, nomine S. R. M. Sueciæ, prædicto Monasterio, ejusque Patribus ac ceteris incolis, securitatem plenam promittit, insuperque cavet, non modò

modò Monasterium illud Clari
Montis cum omni Sacra supelle-
ctili, & mobilibus Patrum, ac ce-
terorum incolarum, ac Monaste-
rii Subditorum intactum fore,
ejusdemque redditus ex prædiis &
villis ipsis relinquendos, nec inso-
litis contributionibus gravandos
esse, sed etiam Religionem, ejus-
que exercitium, Processiones,
Peregrinationes Sacras, & devo-
tiones, quocunque nomine ve-
niant, nullatenus turbatum iri.

*Pro majori autem securitate &
tutela Monasterii & Fortalitii,
præsidium ex militibus S. R. M.
Sueciæ imponendum centum
quingenta sclopetariorum.*

Dictis Præfidiariis, alimenta & commeatus, nec non stipendia, non à Monasterio aut Patribus, sed à districtualibus Subditis suppeditabuntur. Mansiones autem extra Monasterium & cellas intramurum & vallum, conficient, exceptis Officialibus, quibus honestæ habitationes in Ædibus concedantur.

Nobilibus & extraneis, sicut & omni præfenti militi præfidiario in Monasterio commorantibus, liber conceditur abitus, quemadmodum etiam vi honoris anteire tenebuntur, post deductionem factam, statim ex Monasterio exire, & media salva guardia in suis

suis prædiis & domibus manere.

Dominus Zamoyscius, Ensisfer
Siradiensis, facultatem habebit pro
 sua persona cum uxore & famulis
 manendi in Monasterio, aut liberè
 ad villas & prædia sua commean-
 di, modò ille ab imperio in mili-
 tes præfidiarios, & omni hostili
 apparatu & conatu adversus S. R.
 M. Sueciæ abstineat.

Hoc ipso die post conclusam con-
ventionem, Porta Suetico præfi-
 dio aperiatur & Domino Gene-
 rali, cum aliquo comitatu libertas
 eundi in Monasterium, & lustran-
 di illud, concedatur, ipsum autem
 præsidium Monasterii simul exce-
 dat, nec a militibus Regis Sueciæ

examinetur, quæ traditio Monasterii cras horâ octava matutinâ effectum sortiri debet.

Atque super iis Conditionibus colloquium cum Mello institui debuerat, ad quod *Zamoyscius* promptum se obtulerat, si datis obsidibus securitati personæ ipsius cavere-
 tur.

At cum imparem à Mello submissum Obsidem videret, fraudem veritus, à negotio superle-
 git. Iam vero Religiosi hesternâ comitate Melleri capti, non expectatis Obsidibus, ad hostium castra duos omnium suffragiis lectos, mittunt, *Matthiam Blesinium* & *Zachariam Malachovinum*. Ii vero, peracto salutationis officio, ablegatos se à Superioribus suis significant, nullo instructos mandato disceptandi de super iis, quas Mellerus proposuisset Conditionibus. Ad primum illarum caput, hoc tantum breviter dicere iussos: Serenissimo Regi, *Joanni Casimiro* renuntiare, eique omnem exuere obedientiam, Religiosos salvâ fide, salvâ conscientia

Redeunt
ad Mel-
lerum
Ablega-
ti.

Ad pri-
mum ca-
put con-
ditionum
respon-
dent.

tiâ

tiā non posse, (ad quos haud pertineret iura Regum examini subicere) antequam alterum Regem legitimè electum, more majorum publico edicto declaraverit, cuius id muneris est, Archiepiscopus Gnesnensis, Regni Primas, Primusque Princeps. Deserti ab aliis Domini ignominia non est, quod in exemplum trahatur, fidem illis constantem erga Regem mansuram, & cum vitā tantum, ultimoque spiritu desituram. Ceterum ignosceret Mellerus nuntiis, si fortè minus grata apud illum deponerent, quandoquidem ea sibi Moderator Coenobii, unā cum Religiosa familia ferenda imposuisset. Sed ille aliquā se ludificatione trahi praesentiens, Ablegatos è vestigio attineri imperat, duriorique mandari custodiæ, ludibriis, contumeliis exponit, supplicio terret, eā videlicet Patrum severā detentione, calamitateque à Moderatore Coenobii expressurus plenam facultatem de Conditionibus differendi.

*Indignatur ille
& Ablegatos
custodiæ
mandat.*

Et hæc Ablegatorum detentio clypeus fuit, sub quo tutius suggestus tormentarios

*Interea
excubias
propius
ad muros
admo-
vet.*

erigerent, stationes disponderent, propeque
muros excubias admovent, à quibus ja-
ctata blasphemia in locum Sacrum, frustra
spectantibus, audientibusque Obsessis; nam-
que mortem Captivis interminatus fuerat
Mellerus, si quid cladis, aut detrimenti ob-
sidentibus interea è propugnaculis, muris-
que provenisset. Ferebanturque ad aures Ob-
fessorum voces: Aut Monasterium ultro
dedendum est, aut vestris Monachis igno-
miniosè occumbendum. Nec cessabat Mel-
lerus, undequaquè conquisitis terroribus,
animos Obsessorum validius impetere, me-
tuque quàm armis expugnaturum se Clarum
Montem sperabat, seu verius colloquiis
tempus extrahebat, donec obstinatos ma-
jore vi à peditatu & tormentis muralibus
Cracovià advehendis, instructior aggrede-
retur. Itaque *Kuklinovium* ad repetendum
colloquium submittit. ¶ *Et quæ*, inquit
ille, *Cracoviæ Urbis ac Arcis cum*
vestro Monasterio comparatio? ces-
sit

*Kuklinovium ad
repeten-
dum col-
loquium
mittit.*

fit illa potentia Suecorum Regis,
nuperaque deditioe professa est:
non esse consilium, adversum tam
præpotentem Dominum, cui cœ-
li benignitas ultrò suos offerret fa-
vores. Quæ est ista temeritas,
unam munitiunculam, seu potius
Gallinariam sedem, paucis infes-
sam milite, rudique, tum & Mona-
chis imbellibus, pavidisque refer-
tam, victricibus Suecorum armis
opponere. Si spes aliqua superfuit
subsidiis, à *Czárniecio Volsio-*
que, jam hæc copiae ad Obsequium
Regis Sueci transiére, uno illarum
Tribuno capto, altero militiæ
Duce tempestivè se subducente,
elapso: quem jam aut unde libe-
ra

rátorem adventurum expectarent? Itaque contumaciam potius poenitentia redimerent, aut Sueticam indignationem, excidiumque loci, obedientia, dum licet, atque obsequio anteverterent.

Hæc *Kuklinovius* jussu *Melleri* Religiosis ingesserat, quem consultò ablegaverat, ut & deditionem *Cracoviæ* inculcaret, & de intercepto *Volfio*, ejusque peditatu nuntiaret, tam recenti *Regis* *Casimiri* militiae Prætorianæ defectione auditâ consternandis. Et die sequenti captivum illum peditatum, suis immixtum copiis, quo numerum augeret, sub octo signis circum muros duci jubet. Vanâ quidem & probè intellectâ ostentatione, sed ut pereuntis Patriæ ultimi præsidii jacturâ, intuentium oculos everberaret, animosque Obsessorum præcisâ omnis subsidii spe deprimeret.

Transegerat *Stephanus Czarniecius*, Castellanus *Kijoviensis*, honestis conditionibus cum Rege

Captivum peditatum ad ostentationem circumduci jubet.

Rege Sueciæ, de urbe primaria dedenda, præcaveratque, acceptâ, firmatâque Regiâ manu sibi, Volfio, militibusque securitatis fide, certo dierum spatio præscriptâ, definitâque. Et ipse quidem in Ducatum Severiensem, Episcopatus Cracoviensis Dominium secesserat, inde ad Regem, *Joannem Casimirum* abiturus, *Volfius* vetus militiæ Tribunus, & qui sub Rege *Vladislao* Ordines, summa cum laude, bellicaque gloria duxerat, lentius progrediebatur datæ fidei securus.

Cracovia.

Deditione Cracovia & Volfio capto breviter.

At lateri incedentium continuo hostes adequitabant, in speciem emissas legiones Cracoviâ securitatis causâ deducentes, revera ut captatâ occasione, & hoc unicum perditum robur, pluribus exercitatum bellis, *Joanni Casimiro Regi* abriperent, alias fidum, constansque. Et abripuere corruptis Centurionibus, ab his milites tracti in defectionem, alii fidi, innoxiique violenter adacti. Ipse *Volfius*, dum pactorum fidem Regio munitam chyrographo, præfervidè exprobrat, nec dum elapso numero dierum, quem

M

de-

*A Vi-
tember-
gio vis
infectur
conditio-
nibus.
Sueco-
rum fides
ubique
suspecta.*

deditionis Conditiones præscripserant, fidei, animique præclarus, inque sui Regis constantissimus obsequio, captivus abducitur. Quamquam & ceteris Conditionibus Cracoviæ à Vitembergio statim illata vis est, ut vel eo solo nomine, (quod à Suecis frequenter factum,) inconstantis, fluxæque fidei Sueticæ militiæ Præfecti malè audirent.

28. Ju-
lii.
1656.

*Regis
Sueciæ
querela.*

*Ad
quam
responde-
tur.*

Et tamen Carolus Sueciæ Rex, in suo edito, ad Varfaviam, sive literis ad universam Nobilitatem datis, malam fidem Polonis objicit, iis verbis: ¶ *In Barbaris etiam gentibus rara licet reperiri exempla, quæ Vestrates nuper, in deditione Urbis Varsaviensis, contra pactorum conventorum tenorem, tam circa personas, quàm res admiscere.* & Fatendum est detentum Vitembergium metdecimum, ita postulantibus Regni Ordinibus multoties ob non servatam sibi sociisque fidem, impotensque Cracoviæ Domini-
nium

nium exasperatis, non à Barbaris petito exemplo, sed à nupero *Volfi*, quod ipsi, & multis etiam aliis in locis dedissent Sueci; proindeque hoc factum apud Sueciæ Regem veniam potuisset mereri. In res nihil admissum barbarè, profectò licuit sua repetere, cur non & rimari? non morosa equidem, (prout & non erat) indagatione, quandoquidem prædæ è templis, urbibus, Nobiliumque ædibus inibi latuissent.

Atqui consultius erat, præviâ aliquâ partisque definitâ inquisitione, res ablatas restitui, quàm impositas cymbis per Vistulam persequi, indeque extrahi, prout olim jussu Alexandri *Farnesi* factum legimus. Is namque cum intellexisset à Clero Tornacensi & Primariis Nobilium, Mercatorumque aurum omne & argentum Civitatis, pretiosa quæque ad Divinum cultum, atque ad privatorum usum spectantia asportari, eaque omnia inter res, suppellectilemque *Principis Espinojæ*, per Scaldim cymbis avehi, jubet extemplò Tornacum cymbas remittere, remissis atque à Magistratu jussu *Farnesi* di-

Strada
libro.
4. Decad. 2.

fecissis, ad suos res quæque Dominos adeo cum fide rediëre, ut ne uncia quidem argenti cuiquam deperiret. Et profecto nulla hinc imputata Barbaries Magno illi Belgarum Camillo, quod Matronæ apud Belgas Clarissimæ suppellectilem excussisset, latentemque extraxisset prædam, quanquam nullâ explicitâ deditionis Conditione definitam: Certè nec Polonis vitio vertendum est hostilium rerum examen, præsertim, cum Matronas Sueticas, quarum sexui plusculum indultum est, satis civiliter cultas, dissimulatâ etiam inquisitione ad suos remiserint.

*Durum
Regis
Sueciæ
contra
Nobili-
tatem
edictum.*

*Datum
Mariæ-
burgi,
8. Maji.
1656.*

Unicum ego propono Lectori novum & singulare edictum Caroli Sueciæ Regis, non à Barbaris gentibus petito exemplo scriptum, evulgatumque: namque nec in veteri, nec in recenti Historia quidpiam simile, nec apud barbaras, nec apud civiliores nationes, haberi vix puto. Scio plebem spontè contra Dominos seditionem movisse, à Regibus in Nobilium, Minorumque capita immissam, nescio: nisi fortè Triumviralis Proscriptio exemplum præbuerit,

buerit, non absque probro pereuntis Imperii Romani ab Historicis recitata. De quo quidem edicto, pro mea modestia nullam appositurus sententiam, *Orbis Christiani* iudicio trutinandum relinquo. Id verò ita se habuit.

¶ Quicumque Rusticus, vel Colonus inque Civitatibus vel Pagis degens, Nobilem aliquem, aut Dominum rebellionem contra nos contumaciter insistentem, sive vivum, sive interfecti caput attulerit, eidem, ejusque liberis, non solum libertatem personalem, & agrum, quem colit perpetuò immunem concedimus, sed etiam Nobilis, aut Domini sui capti, vel interfecti, redditus, qui ex Bonis ejus Hæreditariis annuatim profiscuntur, per sex annos, utendos,

*Captatio
benevo-
lentiae
rusticae.*

fruendos indulgebimus: ac deinde
ita cum illo agemus, ut probatae
operae & promptitudinis ejus ex
voto satisfiat. Si verò ex plebejis
aliquis Nobilem rebellem captu-
ro insignem operam navaverit, vel
adjutarit, quamvis ipse nobis No-
bilem non tradiderit, eum tamen
posterorumque illius personas in
datae operae pretium, non solum à
tristi & dura mancipii sorte vindi-
cabimus, sed etiam illum agrum,
cui infidet, ab immodicis & inde-
finitis oneribus ad determinatam
& justam conditionem reduce-
mus, adeò ut nec Domino amplius
liceat jus aliquod vitae & necis, in
eum ejusque posteros exercere,
fed

sed etiam providebitur, ut secundum æquam proportionem annuæ exactiones & operæ ad temperatas leges referantur, recognitioque mediocris & moderata præstetur. De quibus singulis brevi singularem à nobis constitutionem juri Divino, rectæque rationi, quàm maximè conformem fieri curabimus, eandemque auxiliante Supremo Numine mediis à Deo & naturâ nobis concessis, ita manu tenebimus, ut Subditos nostros fidelitatis nostræ nullo modo pœnitere debeat. &

*Nec ferre legem in alieno Regno, nec eam manutene-
re Deus & natura permittit.*

Sed his breviter commemoratis, redeo ad Claromontanos, quos etsi deditio Arcis, Urbisque Cracoviensis, tum & legionum defectio, & Tribunus *Volfus* captus, vehementer

menter perculerit, tamen firmi & constan-
 tes solâ coelesti ope freti manebant, nullisque
 frequentibus ad nauseam usque Ablegato-
 rum sollicitationibus, ad dedendum locum
 Sacrum flecti poterant. Unicum erat, quod
 illos angebat, videlicet injuriosa Patrum
 detentio, quos ut pristinæ restituerent liber-
 tati, omnem movebant lapidem, sæpius-
 que per literas cum Mello agebant, non
 sine tamen querela juris gentium læsi, viola-
 tæque securitatis. Nec se inquiebant alienos
 esse à tractatu instituendo, modò æquiores
 offerrentur conditiones, suæque ante omnia
 detentis Patribus libertas constaret.

*Religio-
 sos deten-
 tos Pa-
 trum
 malè ha-
 bet.*

*Pro qui-
 bus elibe-
 randis*

*Melle-
 rum solli-
 citant,
 spe Tra-
 ctatum
 injectâ.*

*Unum ex
 iis mit-
 tit, ad
 deditio-
 nem solli-
 citan-
 dam.*

Fatigatus continuis Religiosorum queri-
 moniis Mellerus, quas in modum libelli
 supplicis composuerant, adjunctâ tamen dex-
 trè non servatæ fidei exprobratione, seu
 quod verius censeo, auditâ tractatus men-
 tione, (quod summè cupiebat,) hilarior,
 detentos Patres accersit, unumque ex iis Sa-
 cramento de reditu obstrictum, retento
 altero certò morituro, ni ille rediret, emit-
 tit. Sperabat tot terroribus, minis, ac osten-
 tato

tato armorum apparatu commotum, Religiosis deditio-
nem persuasurum. Atque ubi *Qui il-
lam sua-
det;*
accessit Monasterium, copiamque ejusdem
Moderatoris habuit, suam pusilli animi im-
becillitatem prodidit: nuntiat visa, audita-
que; Sueticum robur, viresque immense ex-
tollit, quibus propugnacula Claromontana
incassum opponi exile tantæ potentiaë obsta-
culum: adhæc famem, ceteraque Obsidio-
nis incommoda memorabat. Ad extremum
viderint, inquit, Superiores, è quorum ma-
nibus ob neglecta pacis consilia, sanguinem
fusum, fundendumque ultor Deus requiret.
Se quidem bono totius Coenobii vitam per-
libenter devovere, velleque referre ea hosti,
quæ unanimis consensus jusserit. Et remis-
sus è vestigio ad castra, jam animosius man-
data exponit: Moram tractatum Mellerum
fecisse, quorum occasione ablegatos in man-
cipiorum conditionem rede-gisset, quæ ut-
pote juris alieni, non sui à negotiis publicis
arceri solent. Si ulterius progredi liberet, re-
stitueret illos pristinae libertati, suisque red-
deret sociis. Quod si verò id minus placeret:
N En,

*Sed non
persua-
det, re-
mitti-
turque
ad Mel-
lerum ne
infecta.*

En, inquit, adsumus, pro integritate Monasterii, Locique Sacri libenter morituri, haud parci sanguinis, quem æterni Numinis honori devovimus. Aliud expectabat re-

Ex Ca-
ptivis
alterum
dimittit,
neque ille
ad men-
tem

Melleri
respon-
sum re-
fert.

Exacer-
batus
mortem
utrique
denun-
tiat.

Animo-
sum illo-
rum re-
sponsum

spondum Mellerus, necdum tamen omnino desperans æquius sibi aliquando perferendum, mittit alterum è captivis Patrem pari de re diti obstrictum juramento. Nec is cunctatus, reditque subito nihil de mutata Religiosorum sententiâ referens. Tum verò impatiens Mellerus mortem utrique denuntiat, quam die crastino in furcam agendi subiturno essent. Excipiunt intrepidè decretum

Patres: *Cur non hodie, inquit, morimur? eadem, quæ & cras Deo, Regi, Patriæque victima futuri.*

At dilato Supplicio paulò mitior, cum eosdem mensæ adhibere vellèt repudiârunt invitantem. *Non esse è dignitate Vicarii Generalis, eidem assidere, inter*

con-

*convivas mancipia patibulo destina-
ta.*

Dum verò hæc agitantur brevis ab utrin-
que intercesserat armorum cessatio, cum
Sueci noctu, majore quam hæctenus inso-
lencia ad moenia procurrunt, stationes pro-
movent, excubias collocant: Mirari pri-
mum Obsessi inter inducias hæc fieri à Sue-
cis, tum irati directis tormentis, ac majori-
bus sclopis, magnam vim lethalium glan-
dium effudere, eaque plumbi tempestas per-
multis virorum, equorumque noxa fuit,
ceterosque insomnes fecit. Hoc repenti-
no tonitru excitatus Mellerus, turbari inci-
pit, brevi tamen quievit, ubi intellexit ob-
sidentium causam processisse. Dissimula-
tâ interim irâ, inhibitisque suorum excur-
sionibus, repetito cum Obsessis colloquio
urget deditionem, iis, quas jam proposuerat,
Conditionibus. Cum verò ii fidem in de-
tentis Patribus desiderarent, eamque haud
stabilem futuram in Conditionibus transi-
gendis vererentur, objicerentque, tandem

*Sub ar-
morum
cessatione
Sueci ho-
stile exer-
cent.*

*Obsesse
strenue
hostes
arcent.*

*Tandem
detentos
Patres
libertati
restituit.*

captivos dimittit, suoque reddit Coenobio, faciliorem, ut rebatur, ad deditionem viam aperiruros. Nec de dedendo loco, ultrò citròque agitari desitum est, Mellerum ad negotium accelerandum & tempus & existimatio stimulabat, Religiosi consultò trahebant moram, providebant namque, aut à rigore hyemis casurum hostem, aut cunctatione fractum illicò discessurum. Ad tractatus verò potissimum utebatur operà Polonorum, tanquam domesticis avibus, ad alios avocandos, attrahendosque forsan & Obseffos, aliquà occultà vi pertrahendos.

*Mellerus
per Polonos
urget
Tractatus.*

*Iterum
per Kalinium
deditionem
solicitat.*

Atque post dimissos, liberatosque captivos Patres, cum urgentibus internuntiis deditionem variis argumentis, objecto etiam metu à machinis obsidionalibus Cracovia adventantibus, *Stephanus Zamoyscius* responsum pararet, jam jamque dicere incipientem, *Severinus Kalinius*, Præfectus Bracaviensis, Legionis Equestris Chiliarcha, interpellavit imperioso satis & protervo sermone. ¶ *An tu Zamoysci Nun-*

*Kalinius
protervo
sermone
Zamoyscium
excipit.*

tium

tium te in Comitibus Polonis agere existimas, ut sueto ingenii, verborumque lusu & speciosis rationibus, mandato Regis Sueciæ contradicas? Et nobis æquè ac bonis Civibus Patriæ salus cordi est, cujus jacturam prudenter prævertimus ad Regiam clementiam, ejusque Protectionem maturè nos recipientes. Desine tuis consiliis Claro Monti perniciem accersere, virosque Religiosos extremis objicere periculis, quorum sanguinem nullà unquam elues poenitentia. Non tuæ opis est, damna refundere à tantis Suecorum copiis Cœnobio, Nobilitatique illata, & amplius inferen-

ferenda, tuæne vires infestis armis, jamque ad excidium Loci Sacri paratis resistent? Agite Patres melioribus insistite consiliis, alias impares Suetico furori, ruinam, clademque vobis ferenti. & Talia jactantem paucis repulit verbis *Zamoyscius*, ad crebriores verò Melleri missitationes procrastinationibus uti, tum & variis novisque semper injectis difficultatibus rem protrahi placuit. Et ut aliquid gratiæ Melleri concedere viderentur, qui condiciones ad nutum Religiosorum limandas offerrebat, dummodo sinerent præsidium Sueticum Monasterio imponi: se quidem haud gravatè de conditionibus transacturos pollicentur, modò eas primùm à Patribus ablegati Socii, Regi deferrent, manu, sigilloque ipsius firmandas, deque loci in posterum securitate, cum ipsa agerent Majestate. Tum Mellerus aliquid suæ auctoritati detractum reputans, spondet se id potius facturum

*Religiosi
procasti-
nationi-
bus rem
diffe-
runt.*

*Condi-
tiones
Regi
Sueciæ
deferre
volunt.*

rum, exhibiturumque Majestati Regiæ eas
 condiciones certo approbandas, & è vesti-
 gio Religiosis transmittendas, quibus iter
 ad Regem multum temporis absumeret,
 non absque difficultate, discrimineque con-
 ficiendum. Urget ad extremum deditio-
 nem, præsidiumque ut recipiant, serio mo-
 net: negant Religiosi, sufficientes sibi esse
 milites inquit, ad arcendam cujusvis in-
 solentiam, servaturosque Locum Sacrum,
 si ita superis visum fuerit Regi Sueciæ tra-
 dendum: Calvinianum, Lutheraniumque
 præsidium interea nullatenus se admissuros,
 quos inter & Catholicos perpetuas prævi-
 derent rixas, & loci contemptum, ab ho-
 minibus, ut moribus, ita religione dispari-
 bus. Nec literæ Vitembergii deditiorem
 imperantes efficaciores fuere, proindeque
 iterum ad arma ventum.

Biduum tormentis majoribus Aedes Sa-
 cræ, tecta, mœnia, propugnacula everbera-
 ta nullo damno, silentibus uno die Obsessis,
 altero verò respondentibus pari fulminatio-
 ne, multis hostium fatali. Sumpserant illi

Negat
 Mello-
 rus.

Religiosi
 Sueci-
 cum præ-
 sidium
 recipere
 nolunt.
 Quibus
 & Vi-
 tember-
 gius de-
 ditionem
 imperat
 literis
 Crac.
 datis 21.
 No-
 vemb.
 Imperi-
 tur Cœ-
 nobium.
 Obsessis
 acriter
 sese de-
 fendenti-
 bus.

ani-

Quos ad-
ventus
Sladko-
vii ani-
mavit,

Referen-
tis de
Quartia-
norum
ad Re-
gem
Joan.
Casimi-
rum re-
ditu.

animos ab adventu *Petri Sladkovii*, qui è Prussiâ rediens à Suecis interceptus, missus erat à Melloro ad Claromontanos, ut dedicationem inculcaret, contrarium is fecit, e vulgato insuper arcano, videlicet *Supremi Polonorum copiarum Ducis*, illiusque *Generalis Legati ad Regem Casimirum*, cum obsequio redeuntis. Nec *Quartianos* perlibenter *Regi Sueciæ* adhærere, retulit, prope-
raturusque ubi de adventu *Regis Poloniae* constiterit, illius causam propugnaturus. Ceteram quoque Nobilitatem nutare, inque omnes occasiones intentam esse, fessam divexationibus: quandoquidem *Sueci*, militari licentiâ, avaritiâque domos Nobilium invaderent, diriperentque, neque ætati, pudorive parcerent, in sepulchra & mortuorum quietem desævirent, in *Sacra* præsertim, *Sacerdotesque* furerent, conniventibus *Tribunis*, & ipsis militiæ *Præfectis* palàm rapientibus. Proinde bono animo Religiosos esse jubet, aliam Regni faciem mox visuros, habiturosque ab adventante Rege subsidia. Et ejusdem *Sacræ familiæ Sodalis*

lis *Antonius Paskovius*, per epistolam in Coenobio Cracoviensi scriptam, Patres per omnia Sacra obtestatus est, ne hosti æquas licet offerenti conditiones fiderent, neque illius se pollicitationibus, aut comitate capi paterentur. Neque enim illis credi posse, qui pacta conventa, firmata, publicâ transigentium fide sus deque haberent, impotenterque dominarentur. Atque eas literas *Hyacinthus Brzuchanscius* Civis Oppidi *Czestochowa* attulerat, inobservatusque ab excubiis, quas ementito Quartiani militis habitu fefellerat, intra moeniorum fossam conjecerat, voce tamen clariori significavit sex tormenta obsidionalia, cum ducentis peditibus Cracoviâ adventare. Quis crederet! & à *Scythâ*, homine aliàs barbaro, ethnicoque animatos fuisse Obsessos: is namque cum Quartianis ad Coenobium veniens, loci reverentiâ tactus, summo cum fervore, eodem constantiâ admonuit, neu hominibus exiguæ fidei, (iis verbis usus est,) Locum hunc dederent, brevi summo cum dedecore abituris.

Obsessi
ab Antonio
Paskovio
animantur,
per literas à
Brzuchanscio
allatas:

Et à Scythâ
homine aliàs
barbaro.

O

Post

*Tormenta Cracovia ad-
ducta no-*

*Elu. a
Suecis
dirigun-*

*tur.
9. De-
cemb.*

*Atrox
oppugna-*

*tio Clari
Montis
non abf-*

*que da-
mno.
10. De-
cemb.*

Post frustra admissos, expeditosque de-
ditionis Sollicitatores, tormenta Cracoviã
advecta, per tenebras à Suecis admoventur,
tanto cum admoventium silentio, ut Ob-
sessi non prius intellexissent machinas ve-
nisse, quàm illæ sese ingenti boatu, sub no-
ctis medium prodidissent. Et deinde à pri-
ma luce sequentis diei duobus è locis oppu-
gnatio coepta, perseveravitque eadem con-
tentione, penè die integro: quanquam sub
meridiem aliquid quietis datum, donec re-
diret nuntius, qui à Mello iverat percun-
ctatum, an Obsessi meliora sibi promitte-
rent, & Sueticum præsidium recipere vel-
lent, sed ad crastinam deliberationem reje-
ctus, hostium fervorem auxit, continuè
Coenobium oppugnantium. Trecentis &
quadraginta vicibus illo die explosa tor-
menta fuere, qui attentius numerarent, pau-
lò majori cum Obsessorum damno: nam-
que inter duo propugnacula lorica muri
quatefacta, decussa que est, & ædificiorum
parietes rimam alibi fecere, tormentorum
duæ rotæ fractæ, inque eodem propugna-
culo,

culo, tres ex praesidiariis cecidere, totidem e-
 qui perempti. Nec interim sibi Claromonta-
 ni deerant: nam & tormentis rotas submini-
 strabant, saxa, trabes, in subeuntes devol-
 vendas, terram, ligna, fimum, ad obstruen-
 dam muri loricam comportabant, & hac
 quidem ab imbelli sexu, aliisque non impi-
 gre facta. Milites e propugnaculis majori-
 bus sclopiis, hostium vicinas petebant statio-
 nes, certa cum ibidem consistentium perni-
 cie, ipsaeque machinae, qua hostis ferendi
 dabatur occasio, explosae. Ac praeter com-
 plures caesos, tormentorum ministri quin-
 que accensi pulveris bellici flamma, exocu-
 lati. Acciditque res memoranda. Erat in
 Orientali Clari Montis propugnaculo libra-
 tor tormentorum Germanus suspectae fidei,
 quam in machinis librandis nunquam pro-
 baverat, cum derepente hostili appetitus
 globo, sed qui tantum femur perstrinxerat
 livore cutis relicto, quasi a monitore stimu-
 latus, ut rem suam fidellius, attentiusque age-
 ret, mox ira mixta dolori accedente, li-
 brat tormentum satis feliciter, hostilemque

*Obsessi
 strenue
 hostem
 repel-
 lunt.*

*Non sine
 hostium
 pernicie
 & ma-
 chinas
 dirigenti-
 um.*

*Librator
 Germa-
 nus aliis
 suspe-
 ctus, me-
 lioris fi-
 dei casu
 admonetur.*

machinam obsidionalem rumpit, pulverem bellicum dissipat, libratore eodem pilæ impetu discerpto.

*Mellerus
transfert
oppugna-
tionem
ad Occi-
dentale
propu-
gnacu-
lum.*

Atque post acerrimam ejus diei oppugnationem, cum se eâ ex parte parùm adhuc profecisse Mellerus videret, transfert impetum, paremque contentionem ad Occidentale propugnaculum, quippe non satis validum esse à quopiam didicerat exploratore:

Jam verò *Petrus Czarniecius*, consilio hostis præviso, subitanèa munitione loci, aliàs debiliori, providerat, & post explosa multoties tormenta, irritâ operâ inglorius hostis

*Noctu
plurimi
hostium
sternun-
tur.*

quievit: eademque nocte compluria suorum cadavera spectavit: Namque urgente acri hyemis rigore ad succensos largius ignesa dmoti, mox à relucente flammâ prodi, pilarum ictibus, designabantur, magno cum exitio, quod & postridie Mellerum manebat, nisi tempestivè expectatus

*Melleri
ex sorore
nepos in-
terfici-
tur.*

lecto: interea nepoti ex sorore cessisset, quem in ipsius stationem advolans globus ibidem cubantem oppressit.

At Mellerus conceptam in Obsessos i-
ram,

ram, mox effusus, operi continuo insistit, <sup>Promo-
ventur</sup>
promovetque obsidionales accessus versus <sup>Obsidio-
nales ac-
cessus,</sup>
Occidentale propugnaculum, rusticis ad <sup>magna
cum ho-
stium
elade.</sup>
opus compulsis, dumque illi noctu trabes,
sed potissimum vimineos corbes quinque
cubitis latos, fimo oppletos, ad suggestus
tormentarios advolvunt, observati ab ex-
cubitoribus à nivisque candore aliquid lucis
adferente deprehensi, tormentis, sclopis-
que appetiti, operas relinquunt, sed multo
perfusas sanguine. Apparuit tamen sub pri-
mum diei crepusculum tormentum obsidio-
nale, contra propugnaculum admotum, di-
rectumque, sed continuis globorum emis-
sionibus, pulsus, fugatisque rei tormentariae <sup>Tormentum bel-
licum</sup>
ministris, & ipsum fractum, metu Obsessos ^{fractum.}
liberavit.

Ferunt hisce diebus præstigias aliquas ab <sup>Præsti-
gia ab
hostibus
in subsi-
dium vo-
cata.</sup>
hoste ad oppugnandum Coenobium advo-
catas: quippe surgentibus nebulis spissis, foe-
tentibusque tanta caligo aërem obtexerat,
ut omnem Obsessis aspectum adimeret, ho-
stibus verò ad appropinquationes operum
sub ipsa moenia magnam daret opportunita-
-OIV. O 3 tem.

tem. Quod quidem prout ab ipsis accepi Claromontanis, huic loco inferere non dubitavi, illorum fidei innixus, praesertim cum à Sacerdote ad id designato, sacrorum vi carminum subito depulsas, non amplius comparuisse iidem retulerint. Tum vero & precibus, juxta Ecclesiae ritum, desuper tormenta, sclopos, bellicum pulverem, ceterosque apparatus recitatis, exarmati suis praestigiis hostes, illisque infernali atramento contra omnem vim ferri, plumbi, scriptis characteribus deletis, promiscue sternebantur. Et haec strages Militum alio vertere oppugnantium impetum coegit, itumque ab Occidentali ad Orientale propugnaculum. Sed ut ad Occidentem Solem spes diruendi propugnaculi, moeniorumque conssepulta fuit, ita & ad Orientem tot tamque crebris pilarum emissionibus excitata non revixit. Unica jaectura fuit Joannis Adolescentis hostili perempti globo: Enimvero fatale hoc nomen Obsessis fuit, quippe tres uno ietu primum, post quatuor, diversis vicibus ejusdem nominis à globorum

Dissipata à Sacerdote precibus recitatis, cum hostium strage.

Orientalis propugnaculum impugnatur.

Joannis nomen Obsessis fatale.

violentiâ occubuerê. Et Mello novus iterum supervenerat terror, cum illatus in ipsius stationem globus in interiore ædium parte, uni ex militaribus Præfectis familiaris secum colloquenti, vocem & spiritum interclusit.

Continuæ oppugnationis, pertinacisque molestia, inassuetos bellico furori, suæque solitudini innutritos viros Religiosos ingenti afficiebat tædio, accrescebatque metus, tum à prosperis Suecorum in Polonia successibus, tum à prætervolantibus globis, ignibusque sparsis, exitium Cœnobio minitantibus, dejiciebantque magis imbelles animos trepidantium Nobilium clandestini fusurri, & nuper duorum, vel maximè, qui cum licentia Melleri, desperatis Cœnobii rebus accesserant, ut unus illorum duas Sorores Sanctimoniales, alter verò Conjugem & filium inde abduceret, quibus cum id denegasset *Kordecius* (quod Mellerus ominatus fuerat,) ut omnem suspicionem hosti de Obsessis, quasi jam desperantibus, consternatisque præriperet, tum verò majus exori-

*Religiosi
ex metu,
tædioque
diditionem
exposcunt.*

Kordecius trepidans animos confirmat, & ad tolerandam obsidionem animatus

exoritur Religiosorum murmur conque-
rentium, deditiōemque exposcentium.
Quod posteaquā sensit *Kordecius*, Coenobii
Moderator, extemplō Patres, sociosque
convocat: & quandoquidem illis ita videretur Locum Sacrum hosti permittere, diversæque religionis hominum impietati tradere, iniquum tamen, neque sine piaculo foret, si nemo Religiosorum interea cultui Divino attenderet, inserviretque, & universi excederent perpetuo notandi probro deserti loci, tantā hominum veneratione celeberrimi, suæque fidei concrediti.

Darent proinde confestim ii nomina, qui
pro gloria DEI Virginisque Sanctissimæ honore remanere vellent: Sibi quidem & aliquibus decretum esse, fugere hæreticum consortium nullatenus ferendum. Alto defixi stabant silentio Religiosi: & cū nihiletiam viri-
tim requisiti responderent, tum *Kordecius*:
Viderent jam, quam abominandam prorsus rem cogitarent, suaderentque, & suo Instituto minimè consentaneam. Locum
cedere

cedere hostibus, & quidem Coelitum cultui infensis, quid aliud est, nisi honorem illorum conculcandum præbere? Hicne est erga Deum amor? isne erga *Deiparam Virginem*, unicam Patronam, clementem ac beneficam, gratus animus? considerent tantum illius patrocínio, ejusque honori labores, vigilias, molestæque obsidionis incommoda, tantisper dedicarent; nec se vano metu abripi sinerent. Ab illa universo Regno afflicto solatium expectandum esse, illam ex hoc MONTE, veluti *Reginali Solio*, non defuturam *Poloniæ*, cujus se *Reginam* aliquando professâ est, & quæ secedente *Foanne Casimiro, Vicarium*, (si ita dicere fas est,) *regimen suscepit*, placatâ DEI irâ, hostibusque prostratis, feliciter iterum committendum. Esse & externæ opis satis ad propulsandum periculum, stare pro moenibus alacres milites, sufficere apparatus bellicum, nec famem extimescendam à provisâ satis superque re cibariâ; unicam tantum Patres hosti oppugnantî opponerent constantiam; resiliet ferocientis impetus, & quamvis universam

P

sub-

subegerit Poloniam, hoc in MONTE potentiae Sueticae mox ruiturae inscribetur.

¶ *Non plus ultra.* &

Conquiescunt aliquantum Religiosi:

Conquiescere Moderatoris sui *Kordecii* cordatâ animati voce Patres, at non diu: quippe recurrente saepius pavore, redibant querelae, tædia, fastidia; indeque desiderium cum hoste transigendi, quæ quidem ne multoties, & cum nausea legentium memorare necesse habeam, paucis complector: Claromontem utrinque accerrimè oppugnatum fuisse, extrâ à Suecis, intus ab imbelli trepidantium turbâ, desperante, urgenteque deditionem, non absque motu quandoque & violentiâ.

Sæpiusque iterum tumultuantes coercet *Kordecius*.

Verum *Kordecius* cautus, ubique pervigil, & præsidiorum alacritatem accendebat, & Religiosorum, quâ authoritate, quâ crebris adhortationibus firmabat constantiam, & Nobiles motuum incentores gravibus reprimebat verbis, ita ubique & externis & internis implicito curis propitium adfuit Numen, & *Loci Sacri Virgo Mater Patrona*.

Interea *Mellerus* pertentatis ubique aggreg-

grediendi Coenobii modis, quo facilius iter invadentibus sterneret, mutato consilio, non tamen priore penitus omisso, ad Meridionale latus transfert oppugnationem. Eminent illa ex parte magnifica Templi structura, cui adhærentes Divis Sacratæ ædes, in orbemeducta attolunt fastigia: hæc itaque illius meta fuit, ad quam tormentorum ictus direxit: Namque tecta Templi, ædiumque Sacrarum, ab igneis impetita globis, flammam conceptura sperabat, & ipsum Templum ob crebra altiorum fenestrarum interstitia, inter quæ muri exigua intercederet latitudo, converso illuc tormentorum impetu, quatefactisque continuè parietibus, procul dubio casurum expectabat summo cum defensorum periculo: quippe in tam angusta loci area à ruinis tantæ molis opprimendorum. Sed à primâ luce ad meridiem continuæ emissiones pilarum, jactatque ignes, nihil profecere, unus tantummodò globus per fenestram advolans interiori Templi parieti allisus, cum perfracta muri parte, summo cum fragore pulverem

Meridionale Coenobii latus impetit Mel-lerus.

*Religiosi
è Templo
fugan-
tur.*

excitasset, Religiosos, tunc Officio Divino intentos, in fugam coniecit, totius Templi ruinam, ut illis tunc videbatur, evitantes. Alter verò globus flammam ferens perterrebratâ portâ, trabem sublicii pontis & pendentes è muro sclopos disjecit, comminuitque.

*Latomus
ad excava-
andas
in rupe
fossas
advoca-
cantur.*

Atque cùm ex hac aggressione nihil commodi Mellerus retulisset, exile verò damnum Obsessi, aliter adoriri murum cogitat, & siquidem rupes palam ligonemque aspernaretur, Olkufio claro argenti fodinis Oppido Latomos advocat, qui nocte dieque operi insudantes rupem cædendo excavarent.

Et à Coenobio remotius utcunque labor processerat, promotebantque operum appropinquationes sinuato itinere ad declinanda Obsessorum tela, verùm ubi unius stadii intervallo muris ac propugnaculo Orientali, quod contra tendebant, adrepserè, à pertinaciâ rupis moram faciente detinebantur, summâ ut cum difficultate molestiaque paucis in dies passibus progredirentur.

rentur. Quod dum illi faciunt, præsidarii,
 duce *Stephano Zamoyscio* medio plane die, A Za-
 moyscio
 excur-
 rente cæ-
 duntur,
 & hostes
 è proximi-
 mis stationibus
 fugantur.
 præsertim quòd in luce ab hostibus non ti-
 merentur, nuper per tenebras exagitatis,
 ideòque noctu cautioribus, per inobserva-
 bilem egressi portam è fossa erumpunt, tan-
 ta pernicitate, impetuque operas invadunt,
 ut omnibus cæsis, duo tantum furori se sub-
 duxerint: post in proximam hostium statio-
 nem sese intulere, dilapsisque fugâ Suecis,
 tormenta duo pari, quo antea fecerant mo-
 do, corrupere, demum sublato clamore, ho-
 stes palantes insequuntur, cædunt, donec à
 numeroso superveniente equitatu repressi,
 sub propugnacula primum, post intra ipsa
 moenia se recepere.

Neque tamen Mellerus in continuo ar- De Ar-
 gento
 Cœnobii
 in Sta-
 gno in-
 vento.
 morum fragore omisit occasionem inter-
 pellandi Obsessos de deditioe. Præbuit il-
 lam inventum à Quartianis *argentum Cœno-*
bii stagno immersum: Ii namque com-
 modius piscaturi, aquas aliò derivarunt,
 detectoque mox fundo & argentum dete-
 gitur, pertinereque ad Cœnobium Clari

Montis certis ex notis dignoscitur.

Abstinet militaris manus à rapina : magnam eo solo nomine, quia in militia raram emerita laudem Equestris Turmæ *Krzeczewii*, cui is bolus obtigerat, & *Morskovius*, unà cum suis commilitonibus restituendi argenti spem fecerat, idem simili scripto docuerant, *Nicolaus Karminius*, & *Joannes Trupscius*, quorum famuli piscatores, hunc tam preciosum piscem attraxerant. Sed jam præmonitus erat *Kordecius*, ab *Alexandro Faroszewio*, qui in speciem educendæ Obsessæ Conjugis ad Coenobium adveniens, cum ortenus non posset, Suecis sibi adstantibus, sermonesque observantibus, cautè ad latus projecta schedula, argenti inventi notitiam aperuerat.

offert illud Mel-
lerus Re-
ligiosis,
si in de-
dicationem
consense-
rint.

Et hæc quoque jam ad Mellerum perve-
nerat, perque Equitem Polonum, multa
prius præfatus de suo erga Viros Religiosos
affectu, quosve promptius haberet benefi-
ciis ornare, quam perditum ire vellet, nisi
illorum hanc suam propensionem respueret
pertinacia; pollicetur argentum inventum;

Coe-

Coenobio è vestigio restituendum, si dediti-
 tionem non aspernarentur Obsessi, præsi-
 diumque Sueticum reciperent, quod ille
 quantum fieri posset impositurus esset Ca-
 tholicum, unà cum suo Præfecto *Duce Has-*
sia, viro bono & Catholico: ac multis sua-
 denti deditiōem Nobili, pluraque ingeren-
 ti respondet *Kordecius*: Magni se æstimare af-
 fectum, benevolentiamque Vicarii Gene-
 ralis, sed de præsidio Claro Monti impo-
 nendo, ne cogitaret amplius, quo namque
 superinducto, inter Catholicos & hæreti-
 cos, perpetuam dissensionem præsentiret,
 nullamque peregrinantibus populis securi-
 tatem.

Respon-
der Kor-
decius
ex præ-
sidium
Sueticum
penitus
respuit.

Cui malo avertendo, inter Tractatus in-
 stitutos, id se magnoperè à Melloro petiisse,
 ut huic, quod nunc est, præsidio, *Polonum*
præsticeret, à suis proponendum Religiosis,
 ita & Regi Sueciæ satisfactum & Loci Sa-
 cri indemnitati, pietatique *Virginem Deipa-*
ram colentium, provisum fuisset, *Argenti re-*
stitutionem oblatam mereri quidem gratiarum
 actionem, nisi beneficium duriori æstima-
 ret

ret conditione, nolle se, suosque tam vili pretio Clari montis immunitatem, libertatemque vendere, quam omni auro, argentoque, ita docente *Paupertate Magistra*, præhaberent, vitæque ipsa cariorem ducerent.

*Melleri
de hoc
argento
cum
Quartianis
inventum
intellexit,
sibi è vesti-*

gio tradi postulavit, orta desuper contentione cum Severino Kalinio, Chiliarcha Polono, obluctanteque, quod jure belli ad acquirentem pertineret: tandem sequestro interposito retineri permisit, relicta lite Regis Sueciæ decreto decidenda. Interea Quartiani, nihil morati sequestrum, modica parte seposita, ad evitandam à Rege Sueciæ difficultatem, de qua etiam transmittenda impofterum cavent, Argentum Alberto Rychalscio Brzeznicensi Præposito tradunt, quod obsidione solutâ Coenobii Moderatori integrum restituit, egregium erga Deiparam militiæ Polonæ pietatis argumentum.

*Tandem
illud post
Obsidio-
nem red-
ditum.*

Sub-

Submisso hisce diebus *Cracoviâ* novo ap- Novus
appara-
tus belli-
cus Cra-
coviâ
submitti-
tur.
paratu bellico auctior Mellerus, Coenobii
oppugnationem magnis viribus destinabat,
& Civis ille Czestochoviensis *Brzuchanfcus*, De quo
nuntiat
Obsess
Brzu-
chan-
fcus.
literis in fossam injectis monuerat Religio-
sos, quantus illis instaret labor à formidan-
da, jamque instructa aggressione: recen-
suitque murales machinas, scalas, uncas
ferreos, globos ignem ferentes, tela, alia-
que instrumenta in copiâ nuper advecta.
Atque hoc pietatis Officium *Brzuchanfcium* De quo
nuntiat
Obsess
Brzu-
chan-
fcus.
penè perdiderat: namque indicio sacci ni-
gricantis relictî, in quem aliquot pisces Re-
ligiosis dandos conjecerat, à candore nivis
proditî, ab excubitore detectus sagoque
militari, sub quo latuerat, exutus, tandem
quæstionibus subjectus, in horas carnificis Capitur
ille à
Suecis,
torturis
addici-
tur capi-
te ple-
tendus.
laqueum expectabat. Aliter *Deipara* repen-
dit Clientis piam pro Monte Sacro solli-
citudinem: jam enim à tortoris manu lan-
guenti, talem se illi spectandam præbuit,
qualis in Imagine Claromontana visitur, Libera-
tur à Di-
vid Vir-
gine.
flexitque Melleri animum, ut quem jam
suspendio addixerat, exiguo argenti pre-

Q

tio

tio contentus, saluum dimitteret.

Oppu-
gnaturus
Clarum
montem
Melle-
rus, ite-
rum Ob-
sessos per
litteras
compel-
lat. Da-
tis 24.
De-
cemb.

Antequam verò oppugnationem aggre-
deretur, placuit per literas Obsessorum ani-
mos explorare, ultimòque monere: vel-
lentne Clarum Montem Regi Sueciæ dede-
re, an belli ultimam experiri aleam. Scri-
ptæ verò hunc in modum erant:

*I. Quamvis nomine, jussu, & au-
thoritate Serenissimi, ac Potentissi-
mi Regis Sueciæ, Domini nostri cle-
mentissimi, nostra adhibita, par-
tim leniora, partim severiora co-
namina, apud vos alicujus ponde-
ris ac momenti fore fuimus arbi-
trati, attamen & Regem & nos
pertinacissimâ vestrà obstinatione
spe frustratos, specieque ac præ-
textu simulatæ ac iteratæ vestræ
accordationis penitus elufos ha-
ctenus*

ctenus nos experiri cogimur. Cum verò nihilominus Regia ea-
 que firmissima vestrū non de-
 ferendi fortalitium stet sententia,
 pro quā exequendā nostros in tan-
 tum cum Deo continuatos esse la-
 bores videtis, ut etiam jam tum
 vestros ad muros machinæ nostræ
 cuniculares quā proximè acces-
 serint, simulque requisitis aliis ac
 ignivomis bellicis machinis ante
 biduum Cracoviā advectis ad do-
 lendam totius, & Coenobii ever-
 sionem & vestri internecionem,
 nos instructos advertitis, utique
 & Dei & Regis nostri indolem
 imitaturi Christianā mente extre-
 mā, quæ sub manu sunt antequam

*Cunicu-
lis Obsef-
sos ter-
ret.*

Q 2

ag-

aggrediamur, vos per Deum ac Sanctam Religionem vestram, ultimâ vice tandem ac semel pro semper, hisce admonitos volumus, ut & loci Sacri & sumptuosissimi Templi ac ædificii, propriæque conscientiæ, ac vitæ ratione habitâ decenti ac morigerâ erga *S. R. M.* Sueciæ deditione, eaque sacris ac Religioni vestræ nullatenus detrimentosa, tum vestri, tum loci celebris incolumitatem, strenuè & ingenuè demum procuretis. Moram, quam solito more mutuis transactionibus imponere forsan quæritis, res præsens non patitur. Brevi igitur hisce perlectis, nos ut resolvatis, expe-

pe-

pediatifque ipsa suadet necessitas, Clementiam hancce Regiam ultimatò vobis oblatam, si per-
 vicaci aliquà vestrà pertinaciâ,
 (quod haud speramus,) respueri-
 tis, nos sanè de totali vestri omni-
 um interitu, Sacratissimique ac
 in toto Orbe Catholico decanta-
 tissimi Loci incineratione ac ever-
 sione funditus futura, ac tandem
 factâ, sanctè protestando coram
 Deo, Rege nostro, ac totâ Chri-
 stianâ universitate excusatos cu-
 pimus, præsentefque fatis bene-
 volas, ceu perpetuum, intra Re-
 giam Sueciæ Majestatis clemen-
 tiam, vestram obstinationem mo-
 numentum, toti mundo conspi-
 cuum

cuum daturi erigemus, imò quin vobis vestri de salute cura, sine laxa mora sit futura, nulli dubitamus.

*Qui nulli
fuere ob
rupis per-
tina-
ciam:*

Quod de machinâ cuniculari innuit Mel-
lerus, res hæc ad terrorem evulgata fuerat:
namque aliquot militares Præfecti Suetici
ad Claromontanos venientes, famam spar-
serant cuniculorum, terrentesque simul &
miserantes asserebant: jam sub ipsis propu-
gnaculis fossis excavatis inclusa bellici pul-
veris vascula latere: quæ subterraneâ viâ
prorepens ignis mox accenderet, ultimâ
cum Coenobii ruinâ, si Obsessi contumaces
esse pergerent. Verum nota illis erat rupis
pertinacia, quæ cuniculorum impatiens
operas in cassum desudantes abegerat, va-
naque jactantibus reponebant: Si supposi-
tus latet intra Coenobium pulvis, cur non
accenditur? cur tantopere urgerent deditio-
nem, quæ in illorum esset potestate? age-
rent rem suam cuniculis, quandoquidem
aperti Martis non succederent conatus. Et
Præ-

*Ideoque
ab Ob-
sessis va-
nitas ho-
stium ex-
ploditur.*

Præsidarii audacter hosti insultabant: quippe *Joannem Casimirum Regem* è Silesiâ redeuntem Zywecii constituisse certò acceperant: à quo etsi subita subsidia sperare non poterant, tamen oppressam Nobilitatem mox ad reducem Dominum confluxuram credebant, bellique Duces rejecto Sueci obsequio Regem suum veneraturos: Proindeque Suecos novo distentos negotio Clari Montis obsidionem soluturos. Atque majore cum animo licet semper impavidus, sibi que constans *Kordecius* ad literas Melleri respondet: Agnovisse se multoties illius in agendo secum clementiam, satisque patientem & æquanimem, transigendi negotii finem hucusque expectasse, & quamvis non iniquum videri poterat, ut ad votum illius *S. R. M.* Sueciæ se cum Monasterio suo deret, tamen quia justissima sua postulata rejecisset, hanc se moram fecisse non à temeritate prolongationis faciendæ, sed à formidine immunitatis labefactandæ provenientem. Nunc verò tam benigna illius admonitione provocatus libenter præcisâ omni

*Eorum
ab ad-
ventu
Regis
Joannis
Casimi-
ri in Po-
loniam
major
animus.*

*Ad lite-
ras Mel-
leri re-
spondet
Kordec-
ius, &
aliquot
dierum
inducias
petit.*

omni dilatione deditioem æquis conditionibus acceleraret, nisi festorum gloriosissima *Natalis Christi* solennitas instaret, cuius haberet rationem, sibi que humiliter petenti interea armorum cessationem concedere dignaretur. Daret quoque sibi ad Superiores recurrendi facultatem, quorum consilio, mandatoque accepto, finem Tractatibus imponeret.

*Idem
scribit
Wrzesze-
wiczio.*

Scribit etiam Comiti Wrzeszewicio, illiusque operam implorat in iis obtinendis, quæ Mello propofuiffet postulatis, inque procurandâ tantisper armorum cessatione, donec consulti Superiores suam illi explicarent voluntatem. Literas, qui ferret comparebat nemo, cunctis recusantibus officium, quod earum latores asperè tractatos vidiffent, proindeque nolebant se hostium fidei suspectæ credere.

*Mendica
Anna
Constantia
litteras
ad Mel-
lerum &
Wrzesze-
wiczium
fert.*

Erat mulier ætate provectâ *Constantia* nomine, è mendicantium numero, intra fossas moeniorum toto obsidionis tempore, excavatâ in rupe latitans, & exiguo conductâ pretio, Domos obstantes defensioni succ-

succendebat, hostium pilas decedentes legebat, alimenta quaecunque conquieserat vendebat. Hæc perferendas accepit literas, nocteque egressa, ad Suecorum venit stationem, primumque à Præfecto excubiarum non sine risu excepta, mox ad Mellerum deducitur. Is quidem nullum tunc dedit responsum, cum Wrzeszewicij tantum Cum Wrzeszewicij tantum responso revertitur. epistola revertitur: in qua post exprobratam Religiosis pertinaciam, rejectamque Regis clementiam, dicit se permultum adlaborasse, ut justam Generalis iram leniret, ab ipsorum fraudibus, fallaciisque meritò provocatam, tandemque se armistitium impetrasse, diei unius, *qui Christo nascenti sacer esset*. Caverent tantummodò data fide Mello, se postero die statim ad tractandam deditio- nem accessuros, ad extremum epistolam iis verbis conclusit: ¶ *Per Deum, Virginemque Sacram vos obtestor, ne putetis hæc me vobis in vanum dicere.* Experiemini pro dolor, R quod

quod non speratis, nec putatis, si vobis hæc nostra oblatio placet, sine morâ responsum dent: nam hac nocte & cras vester adest interitus, quem ego impedire non potero, nisi ea, quæ superius vobis dixi, faciatis. ♀

*Hosti
cessatio-
nem ar-
morum
promit-
tenti non
fidit
Korde-
cius.*

Promittenti cessationem Armorum hosti, non adeò fidebat *Kordecius*: namque dies festos, maximè insidiis, obnoxios, vetus quoque militia notaverat, totus itaque in eam incubuit curam; observare Suecorum consilia & præcavere, Præsidarios obire, hortari, tormentorum libratores sui officii admonere, iisque homines strenuos operi illorum advigilantes, præficere, & aggressionis certus, jam de telis, trabibus, ingentibus saxis, è muro in hostem subeuntem devolvendis ceterisque ex usu militiæ rebus necessariis, satis providebat. Et minari quidpiam videbatur repentinum insolitus noctu in castris Suecorum stre-

strepitus, ignium accensorum, latéque col-
 lucentium frequentia, militum turmæ, ul-
 tra solitum majori auctæ numero, hinc &
 inde comparentes, quæ omnia sollicitos
 tenebant Claromontanos, ideóque atten-
 tos ac pervigiles & ad excipiendos hostes
 perquam animatos. Et quia nox erat *nascenti* Noctem
 dicata *Deo*, nihil tamen intermissum est à Natalis
 Divino Officio, sacra peragentibus Reli- Christi
 giosis, summâ cum pietate, debitoque festi devotè
 splendore, pariter de die, Divino cultui, celebrant
 attendentibus. Quem sub meridiem inter- Religiosi
 rupit Mellerus, namque à Septentrione,
 muralibus tormentis, magnâ vi Cœno- Die Na-
 bium impeti jussit, perseveravitque explo- talis
 dentium continuus furor usque ad vespe- Christi
 ram, aliquo cum Obsessorum terrore: quip- Clarus
 pe pilæ perterrebratis Monasterii parietibus, Mons
 ubique pervolantes, metum Religiosis incu- acerrimè
 tiebant, sed maximè globi, ferro, flamma- oppugna-
 que gravidi, ejusque vi dissilientes, cladem, tur.
 incendiumque ferentes, permagnam trepi-
 dationem concitabant. Tunc profectò
 quicquid à machinis ruinæ murorum, à can-
 den-

*Machi-
na obsi-
dionalis
mito ca-
surum
pitur,
quæ fi-
nem op-
pugna-
tionis ob-
tulit.*

dentibus globis flammæ, cædisque expe-
ctari poterat, summo conatu, pertinaci im-
petu, exeruit Mellerus, donec sub vespe-
ram rupto, quo nullum majus fortiusque ad
moenia concutienda habebat, tormento,
diffilienteque & ipsa oppugnatio interr-
pta finem accepit. Abhinc siluere tormen-
ta, quasi horrendus unius exitus, cetero-
rum ora obstruxisset, ne amplius contra Lo-
cum Sacrum blasphemos vomerent globos:
Quanquam & Suecis instabat crepicor-
dium, ab irritâ obsidione mox recessuris.

*Mirum
de hac
machina,
narran-
te Petro
Okrasa.*

Et hujus quidem ultimæ oppugnationis
acres conatus, Dexteram Excelsi repulisse,
repressisseque, fatendum est: quandoqui-
dem nec jactati ignes, nec multoties explosi
globi, permultum detrimenti, cladisque
intulissent. Imò mira de tormento rupto
prodidere, qui præsentès, propiusque ad-
fuere, quasi globus à muri pariete, in quem
allissus fuerat, impetu retroactus, suam il-
lam, è qua ejectus erat, machinam redux
petierit, fregeritque occiso libratore. *Petrus
Okrasa / Vir Nobilis, qui eo die comnea-*
tum

tum in hostium castra advexerat, id palam
asserere non dubitavit, certus ab inspecto
globo, cum nec ejusmodi in Coenobio, nec
tales insuper machinae reperirentur, quæ
tanti ponderis, ejusque magnitudinis pilas
ferrent. Insolitum accidisse quidpiam Mel-
leri animus, è sua remittens ferociâ, detu-
mescensque monstrabat: namque & à mili-
te, & à copiâ rerum ad obsidionem, oppu-
gnationemque spectantium satis instructus,
veluti desperato successu eodem vespere,
Patres Claromontanos compellavit, obje-
ctaque primùm pertinacia, in detractata,
multisque modis elusâ Regi Sueciæ subje-
ctione, tandem duplex medium proposuit,
iis verbis: ¶ *Aut fortalitium vosque*
omnes in Regis, ac Domini nostri
clementissimi protectionem, aut
præsidium hodie dedatis, aut Re-
giæ suæ Majestati juramento sub-
missionis, obedientiæ ac fidelita-

*Melle-
rus mi-
tior Reli-
giosis duo
proponit
media.*

25. De-
cemb.

*Aut for-
talitium
deden-
dum, aut
lytrum
persol-
vendum.*

tis prius præstito in debitam satisfactionem pro diuturna illa obstinatione & damno, per hanc toti regioni illato, simulque in debitam imperii recognitionem, ipsissimæ Regiæ Majestati vos Religiosi, quadraginta millia Imperialium seu Thalerorum, vos verò Nobiles viri quotquot vestrûm sunt in fortalitio, viginti millia Imperialium sine ullâ morâ aut refragatione solvatis. Sic vobis missa obsidione & de quietatione, & de pace sufficienter prospiciemus, simulque vos & vestra omnia de securitate certificabimus. Sin minus, & vos dilemma hoc tolerabile non actualiter

liter solvatis, neque in unam, neque in alteram harum inclinetis, aut utrilibet annuatis, ac subscribatis, ideóque omnem pacificæ transactionis conditionem excutiatis, scitote, quod licet nec verbum, nec ferrum, nec pulvis, nec ignis vos mitigaret, tamen obsidium vestri ac fortalitii, nullo modo propterea penitus solvendum, sed in confinio, & in circuitu trium milliarium, omnes Civitates, pagos ac villas, simulque omnes illorum Nobilium, qui in fortalitia contra R.M. Sueciæ morantur, ipsique refragantur, (quos nominatenus novimus cunctos,) possessiones ac bona, direptionibus,

bus, flammâ & igne funditus devasta-
 standa ac evertenda, imò in cine-
 res, ac favillas redigenda trade-
 mus. Vos ipsi neque in fortalitio
 perpetui, neque extra illud tuti
 existetis, sed pro tanta malitia &
 obstinatione, Busiridis ara, ac Pe-
 ricli tauro digna imposterum ubi,
 ubi offendemini, non ære, sed cor-
 pore, non nomine, sed sanguine
 luetis, adeoque æquali mensurâ
 pro merito tali retaliabimini. ♀

*Mellero
 poscenti
 pecu-
 niam e-
 gestatem
 opponit
 Korde-
 cius.*

Altero die *Kordecius* respondet: Felicius
 Mellero postulatum cessisset, si à principio
 Obsidionis eam proposuisset Summam,
 quæ salvis bonis, rebusque integris, colligi,
 acquirique potuisset. Nunc iis partem ab
 igne, partim à milite absumptis, indeque
 consecutam egestatem, omnem sibi contri-
 buendi ademisse modum, facultatemque

Regi

18/VI 34
 R.

Regi Sueciæ nunquam se fuisse rebelles,
 (semper enim sibi constare erga Principes
 Religiosam observantiam,) quandoquidem
 Præsidium unà cum præfecto Polono justis
 ex causis relinqui petiissent, denegatum id,
 simulque & virtutis probandæ occasio su-
 blata. Eò tandem rem devenisse, ut hæc re-
 pulsa & summam Religiosis inopiam attule-
 rit, & Loco Sacro celeberrimoque gravem
 injuriam irrogaverit: de quo meliora impo-
 sterum cogitaret Mellerus, habiturus Reli-
 giosos sui apud Deum memores. Jam Wrze-
 scevicio scribit apertius, monetque non
 esse Catholici hominis loca DEO dicata
 aggredi, armisque infestis oppugnare, tan-
 to magis hunc *Deiparæ Imagine* celebrem,
 quam supplici cultu, olim adiisset, & nunc
 scire, remque sibi perspectam scribere, il-
 lum hîc aliquoties à lethali servatum casu,
 ope non dubiâ *Virginis*, pio affectu olim im-
 plorata: contineret itaque hostilem ma-
 num, beneficii *Virginei* memor, non diutur-
 nam aliàs, si contra pergeret, coelo expro-
 braturus patientiam. Atque iis literis ad-
 S jun-

Wrze-
scevicio
acrius
respon-
det.

Loco pecuniae
mittit
imaginem
Dive Virginis
Claro-
montanae
& Historiam.

jungendam fortasse aliquam pecuniae spem expectabat Mellerus, sed ejus loco mittit exemplaria duo, *Historiae Virginis Claromontanae* Germanicum unum, Polonicum alterum, insuper aliquot imagines e prototypo desumptas. Horum omnium latorem fecit *Constantiam* Suecis notam, minusque illorum contumeliis obnoxiam, si militares jocos, risusque excipias.

Variae
diei
Natalis
Gratulationes
inter propugnacula
factae
hostibus
terrorem,
post admirationem
concitant.

Fam dies Divo Stephano Protomartyri sacra illuxerat, cum mori patrio indulgentes Obfessi, gratulationem diei Natalis Domini, festorumque, cum felici appreciatione adornant: Usitatum namque tunc Polonis invicem sibi xenia dare, & accipere, & domesticae familiae heros aliquo officii genere salutare, remuneraturos obsequium, promptamque voluntatem Clientum. Primi itaque in Coenobio comparuere Musici, qua voce, qua vario instrumentorum genere Cœnobii Moderatori, Patribus, & qui e Nobilitate insigniores aderant, Nati DEI festum gratulantur diem, postque famulitii Monastici varios applausus, e propugnaculis, mœnibus

tor-

tormentorū fragor erupit, majorūque scloporū repetitæ explosiones, pilis in hostiū castra volantibus. Ii verò rei novitate perculsi, ignarique, quò tam repentinus Obsessorū impetus tenderet, misceri, stationibus desertis fugam arripere incipiunt. Sed jam exercitus Duces à Polonis patrii moris notitiā acceperant, nec sine admiratione erumpentem subito audire fragorem, tantum videlicet Obsessis superesse animi, ut in ipso belli fervore & Musicæ vacarent, & hilaria non intermitterent: indeque & apparatus bellici copiam, & præsidiariorum æstimantes alacritatem, cum hætenus nihil ad ipsorum processisset votum, Obsidionem solvere parant.

Noctu itaque deducunt ex suggestibus machinas, ipsi verò diluculo exercitum movent, suisque cum Præfectis, diversas in partes abitura agmina partiuntur. Et Mel-
Tandem hostes obsidionem solvunt.
 27. Decemb.
 Die festo. S. Joannis Euang.
 lerus Vicarius *Generalis* Petricoviam concessit, Dux *Hassia* Cracoviam, *Sadovius* Siradiam, Comes *Wrzeszczewicius* Vielunium repetiit.

Obsessi
Deo Li-
beratori
& Vir-
gini
Matri
gratias
agunt.

At Patres, Obsessique omnes, receden-
tem spectantes hostem, *Deum Liberatorem*,
Sacro gratiarum carmine adorant, & *Ma-*
gnæ DEI Matri grates persolvunt, quod
ejus ope, precibusque *apud Filium, Locus Sacer*
conservatus, hostilem effugerit ferociam,
neque permiserit se ex eo sacrilegè dejici,
unde *totius Poloniæ unica spes* dependebat.
Ac profectò consideranti mihi attentius,
quæ in hac Obsidione evenerant, nihil hu-
manis viribus, aut consilio dandum esse, cen-
seo: Coelestis ea cura fuit, indeque evidens
auxilium, non *Poloniæ tantum, sed universæ*
venerandum Christianitati.

Verba
hostium
contu-
meliosa
in Dei-
param
profecta.

Ibant hostes Clarum MONTem obsef-
furi, non tantum arma in excidium expe-
dientes, sed impuri oris linguas acuentes,
magnâ cum *Dei Matris* contumeliâ. Audie-
bantur voces, (ut ceteras taceam, quas Hæ-
reseon Schola profitetur, docetque.) ¶ *Vi-*
debimus hanc vestram Mariam, an
vobis aliquid sit allatura subsidii. &
Præbuit illa se videndam, perstrinxitque
impu-

impudentes oculos, imò multorum clausit, nihil aliud imposterum visuros, nisi æterna supplicia, miserorumque cruciatus, reliquit aliis, ut commilitonum crebra deplorarent funera, spectarentque turpis recessus ignominiam, perpetuumque dedecus.

Et profectò visam Dei Matrem super moenia ac propugnacula, magno hostium exitio, non referrem, nisi similia olim evenisse, à magnisque prodita authoribus extarent exempla. Atque nuper Blasius Vadovius Coenobii Vieruszoviensis, ejusdem Paulinæ familiæ Moderator, Georgium Eichner, & Arentium Lukman, Sueticos Præfectos referentes audivit, ab eo sedulò inquirentes:

*Super
moenia
ac propu-
gnacula
Beata
Virgo
appa-
ruit.*

*Hostium
testimo-
niis pro-
batur.*

¶ Quænam, inquiebant, est in vestro Monasterio Czestochoviensi saga, quæ cærulco amicta velo sæpius egres-
sa Monasterii muros obambulabat,
quandoque super illorum fastigia re-
sidents ad cujus aspectum multi No-
stratium concidebant exanimés, ita

ut ea prodeunte, vultum demittere ac
operire oculos debuerimus. & Hæc ju-
ratus *Vadovius* postmodum retulit, & passim
id a Sueticis militibus evulgatum audivere
Nobilium plurimi, quos inter *Nicolaus Bie-*
lavius, è legione *Vencestai Sadvii* oculatos *Vir-*
ginis conspectæ testes domi suæ habuit asse-
rentes: ¶ *Mulierem cæruleo pallio*
vestitam sæpius prodiisse, contra
quam, cum duo milites *Silesii*, fra-
tres cognomento Dudzicii, de *Villa*
Gerlachowa oriundi collimassent, uni
illorum sclopus faciei ita adhæsit, ut
à Chirurgo exscindi debuerit, alter
toto corpore obriguerit. & Quod si &
ab ipso Militiæ Sueticæ Vicario Generali visam
dicerem? certè testimonium à Sanctimoniali-
bus *Divi Dominici* Institutum professis, *Petri-*
coviâ Czesłochoviam submissum fidem fa-
ciet, quæ suis hæc exaravere literis. ¶ *Do-*
minus

Et à
Mellero
visa.

minus Mellerus diligenter, & attentè fuit contemplatus in Templo nostro, Imaginem Claromontanae similem, & cum aliquam parvam ejusdem exempli donari sibi Interpreter illius petiisset, donatam ipse Mellerus ab Interprete accepit, inspectaque diligentius: ¶ Nullo modo, inquit, similis est Virgini, quæ mihi apparuit, tormentum contra me manu suâ direxit & in terris, simili formâ videri, non est possibile. Cæleste quid & Divinum, quod supra modum exhorruî in Augustissimo ejus vultu reluxit. ¶ Atque hæc fama visæ super muros Mulieris obambulantis, tormenta dirigentis, tela subministrantis, ab ipsis etiam emanavit Suecis, ubique sparsa, per totam Poloniam hucusque perseverat.

Et

Virgo
Mater,
prodigiis
& mira-
culis
semper
clarissi-
ma.
 Nicetas
 de Ma-
 nuele
 Come-
 no.
 Curo-
 palates
 de Joan-
 ne Ho-
 misce.
 Sunt
 Autho-
 res, qui
 existi-
 mant
 hanc I-
 magi-
 nem
 Clari
 Montis
 ab Im-
 perato-
 ribus
 vectam,
 dum
 Con-
 stanti-
 nopoli
 miracu-
 lis cla-
 reret.
 Strada
 libro. 7.
 Decad.
 2.

Et ego quidem ea refero *Prodigia*, tanto li-
 bentius, quo certior sum nihil hic accidisse
 novum, cum semper ejusmodi mira proden-
 tem *Virginem Matrem* succedens sæculorum
 ordo viderit, maximo cum Orthodoxorum
 solatio. Quot illa peperit Victorias? Hinc il-
 lud cognomen iconibus Templis inditum à
 Christianis. *Sanctæ MARIÆ de Vi-*
ctoriâ, imò post devictos, debellatosque ope
Virginis Hostes, ejus *Imaginem* Aureo in Curru
 triumphantis adinstar, magnis cum lætitiæ
 argumentis *Constantinopoli* vectam, pone se-
 quentibus *Imperatoribus*, Græci Annales pro-
 didere. Quot *Obsidiones* solvit, *Obsessisque*
 extremè periclitantibus adfuit, docent *Historiæ*,
 & unica apud *Bomeliâ* liberati exercitus Hi-
 spanorum *Cœlestis Imago*, non sine gratâ in *Vir-*
ginem pietatis significatione ad Posterios ema-
 navit: agnoscentibus Hæreticis periculum,
 è quibus *Dux* Hollachius, ereptam sibi victo-
 riam è manibus lamentabatur, nullâ, ut aje-
 bat, Hispanorum virtutè, sed *solius Dei* nimis
 eo die se Hispanum professi. Et hæc ipsa *Vir-*
ginis

ginis *Matris* effigies, cuius *Claromontem* Obsidione cinctum scribimus, existens Constantinopoli, Urbi præpotenti propitia salutarisque fuit. Cum etenim à Saracenis obsessa teneretur, jam penè succubitura, cives verò jejuniis, orationibus dediti pugnarent, unus è Templo adferri illam admonuit, eique ab omnibus orationem in eum modum fieri: ¶ *Sancta Dei Genitrix, quæ toties nos liberaſti, libera nos modò de inimicis Filii tui, & in mari merge illos.* Audivit supplices, statimque confurgens procella, omnes naves Saracenorum, aut fregit, aut merſit. Jam verò petulantis linguæ audaciam, manus impiè intentatas quoties ultus eſt *Matris Filius*, rigore, ſtuporeque artuum, mutilatione membrorum, cæcitate, & turpi, probroſaque morte: Et ſi quid in hac Obsidione, prout retulimus tale accidit legentibus, non inſolitum à veteribus recentioribuſque patebit exemplis. Obſidebat *Hallas*, non ignobile *Hannonia* Oppidum, ubi inclytum eſt multa per

Vincent. Belluacensis apud Spinell. & Canisium libro 5. Cap. 24.

Lipſius in Diva Virgine Hallenſi.

Belgium fama Cælorum Reginae Simulachrum, Oliverius Tempelius, cum è Calviniano grege unus militaris securra abscissurum se mulierculæ, (ita scelestus vocabat Virginem) nasum minitabatur, vix hæc effutierit, ecce prætervolans globus nasum illi abripuit, monuitque, ne sacra naso suspenderet adunco. Clemens vindicta, quia in Matrem Misericordiæ inciderat, graviolem merebatur ita volente Filio, tulitque alter è gregariis Sueticis tenebris, qui cum die suæ Immaculatæ Conceptioni dicato, purissimum Solem horrendis blasphemis obfuscare nititur, redeuntem è pago Thomæ Przerembsci ad castra, interque fætentes buccas adhuc turpissima convicia ruminantem tormenti globus discerpfit, & quanquam à libratore aliò destinatus esset, è terra, capto impetu hanc infestus, Virginis honorem vindicaturus, petiit metam.

*Simile
planè
exem-
plum le-
ges de
Ryffel-
mano in
obsidione
Hallenfi
apud
Lipsium
citatum.*

*Clarus
Mons
miracu-
losè ab
hostibus
serva-
tus.*

Verum quanquam hæc deessent miracula, quæ tamen jam publica circumtulit fama, hostiumque ipsa confessio probavit, unicum satis esset, inter tot decumanos fluctus agitatam, oppressamque grandi procella

cella Poloniam, hunc unicum Virginis Montem immobilem stetit, Suecorum aspernantem potentiam. Et quidem nullis fultum auxiliis, desperatisque, tum vero à paucis infessam praesidiariis, Centum, videlicet Sexaginta peditibus, Quinque Nobilibus Polonis, exiguoque illorum comitatu, à Monachis Septuaginta, quorum plerique ætate provectiori, imparesque militiæ fuere, aliis tunc primum bellare discentibus, nec par omnibus bellandi animus: quippe solitudo Religiosa, exercitia, vitæ Monasticæ Institutum, Martialem spiritum non admittebat. Hinc pavor, consternatio, ad unius tormenti fragorem trepidatio, mox desperatio aucta ab aliquibus Polonis, ridentibus Patrum constantiam, objicientibusque Cracoviæ, aliarumque urbium deditionem, tum totius Nobilitatis Regi Sueco subjectionem, nec sine cavillis quandoque interrogantium, An Otthomanica auxilia Patres expectarent? Et quanquam illi sæpius titubarent, metuque invalescente deditionem urgerent, attamen à Sacrificiis, precibusque

audaciam resumebant; sperabant namque propitium futurum Deum, cujus cultum ne mortis quidem metu prohibiti defererent. Hostis verò insperatus discessus *eximiae benignitatis Divinae indicium* fuit: Namque non minor erat Novem millibus Exercitus, Machinarum ad quatienda moenia copia, ceteraque ad instituendam oppugnationem necessaria suppetebant, Dux belli Clarus, expertusque proinde tam repentinus ipsius abitus, non ab humano, uti videbatur, sed à coelesti impulsus monito provenire debuit. Et cum permultos militum ea Obsidio, quam reliqui detestari, execrarique solebant, absumpsisset; multatum ignominia *Sacri Loci* aggressorem Ducem *Kirgo Mater* dimisit, tanto majori animi cruciatu semper plectendum, quanto acerbiores plagas existimationi suae inflictam, ab uno Coenobio haud probe munito, Monachisque Vir militaris accipisset.

*Melle-
rus ite-
raro
Clarum-
montem
aggredi
vult.*

Atque exasperata illa multoties fuit ab exprobratione Militiae Sueticae Praefectorum, fortasse & ab aliqua Regis indignatione;

ne; proindeque deperditi honoris, famæque
 iacturam reparare volebat. Jamque tria mil-
 lia militum secum trahens Comite Wrze-
 scevicio & Sadovio suis cum turmis evo-
 catis, Calissio moverat, perveneratque ad
 Wilkowieckum pagum tribus milliaribus
 Częstochovia distantem, quarto Kalendas
 Februarii, unde Sadovius *Kordecium* familiari
 compellat epistolâ, deque adventu Melleri
 addidit (fortasse ad terrorem,) & Duglassii;
 sed falsò, nuntiat, idque Regis Sueciæ man-
 dato, qui cum Duce Prussiæ negotio ex ani-
 mi sententia confecto, omnem suo imperio
 subdi Poloniam vellet; maleque illum ha-
 beret, nupera Civitatis Vieluniensis ab ali-
 quibus Polonorum turmis invasio; quæ ut
 Claromontanorum instinctu facta fuisset, ita
 ibidem in vasoribus suum receptum præbuis-
 sent; proinde seriò se hortari, ne latronibus
 hisce perfugium præberent.

*De cuius
 adventu
 Sado-
 vius
 Korde-
 cium cer-
 tiorem
 facit
 Datis in
 Wilko-
 wiecko
 29. Jan-
 1656.*

Quod si verò Patres protectionem Regis
 Sueciæ ambirent, venirent magnâ cum fidu-
 ciâ Krepicium, non exiguum adventus sui
 fructum à Vicario Generali relaturi. Quod si

contumaces esse vellent, pedites cum tormentis mox admovendos Coenobio, scirent. *W*

*Quingen-
ti Equi-
tes Sueci
versus
Clarum
Montem
procur-
runt.*

Literas Sadovii sequitur agmen quingen-
torum equitum explorantium, quid in Claro
Monte & circumquaque vicinis locis agere-
tur, & an aliquæ Polonorum laterent co-
piæ: fortè fortunâ incidunt in triginta Equi-
tes Polonos, à Claromontanis versus *Oppi-
dum Klobucko* / speculandi causâ emissos, qui
tanto impares agmini; referunt sese, perque
sylvas eluctati in patentem campum Coeno-
bio vicinum hostem insequentem deductum
tormentis objiciunt; qui globis aliquot è
Septentrionali propugnaculo emissis, parvâ
clade affectus, fugam arripuit; eaque ut expe-
ditior esset, sarcinis etiam abjectis, terrorem
de adventante Polonorum exercitu ad suos
Duces ferens; qui motis signis Velunium
sese trepidi recepere.

*Fugiant,
& Du-
ces suos in
fugam
trahunt.*

*Occasio
adven-
sus Mel-
leri Ze-
gocius &
Kulesza.*

Neque ego existimaverim iteratò Clarum
Montem accessisse Mellerum obsidendi aut
oppugnandi causâ; etsi id Sadovius jactaret;
sed evocaverat illius copias recens præsidii
Sue-

Suetici Velunii clades illata cum ducentorum militum interitu, ductoribus *Christophoro Zegocio* Præfecto Babimosten. & *Stanislao Rulešá* / accendente vindictam *Wrzeszewicio*: qui ibidem penè captivus tenebatur, ni prædabundi militis licentia & aliqua forsitan præpostera æmulatio, integram victoriam corrupisset. Inde verò ambo Equestrium turmarum Præfecti *Claromontem* concesserant, & *Zegocius* maximè petebatur ob necem *Lantgraviæ Hassiæ Costeni* perpetrata, quâ de causâ à Suecis tanquam publicus Sicarius proscriptus erat, præmio ejus occisori decreto. Atque *Mellerus* illas Polonorum copias, & si quæ adhuc comparerent, (jam enim Polonia lacertos movere incipiebat,) intercepturus veniebat, sed ne *Clarum Montem* iterum videret, utque repetita ignominia ad famam *Poloni exercitus*, qui nullus erat, *Krepicio* sese festinus ejiceret, id Divina effecit clementia. Nec amplius in Polonia Regi Sueco militasse postmodum fama tulerat; non quidem Regis deserta militia, aut renuntiato obsequio; sed fatalem sibi

sibi locum averfatus, in Pomeraniam secessisse dicebatur, felicius alibi, quam in Regno Poloniae stipendia facturum.

*Wrzesze-
wicius ite-
rum Cla-
ro Monti
insidia-
tur.*

Non quiescebat tamen *Wrzeszewicius*, & postmodum binâ excursionem Monti Claro insidiabatur, ac primâ quidem Kuleffii Equestrem turmam subito oppressurus, pridie Kalendas Martii mediâ nocte in Oppidum Czesztochoviense irruperat, sed Kuleffiani ab excubiis moniti, sub muros, propugnaculaque Coenobii tempestivè se subdlexerant, tormentorum patrocinio tuti. *Wrzeszewicio* ultra progredi non auso. Alterâ jam audacior videri volebat, contraque Coenobium processerat; sed à trecentis Polonorum Equitibus repressus, triginta suorum desideratis, maturè receptui cecinit; amplius Clarum Montem non visurus. Atqui in eo conflictu *Petri Czarnieci*, animosa virtus enituit, qui in hostilem inVectus aciem duorum Praefectorum militarium ante signa procurrentium cæde, aliorum restrinxit furorem.

*De Claro
Monte
fictitiae
hostium
litere.*

Irrita *Clari Montis Obsidio* permultum detraxisse Suecorum famæ videbatur: quando-
qui-

quidem postmodum *fictitiis literis* alibi im- ^{Datae.}
 pressis eam reparaturi; Clarum Montem à ²¹ Maji,
 Rege Sueciæ expugnatum fuisse exteris na- ^{1657.}
 tionibus imposuerint.

Possem hic ad longum referre fabulosum
 hoc *Scriptum*, sub titulo Suetici Præfecti Cze-
 stochoviensis evulgatum, ni impostura jam
Orbi Christiano nota esset. Longa ibi victoria-
 rum series continetur, deque cæsis Polono-
 rum Viginti millibus, Lubomierscio fuga-
 to, Czarniecio saucio, innumeræ nugæ,
 mendaciaque sparguntur. Cum tamen nul-
 lus unquam conflictus fuerit, & Rex Sueciæ
 conjunctis cum *Rakocio* copiis, transmissis
Vistulâ, *Zamoscium* aggressurus, fortasse *Vi-*
tembergii sui inde educendi causâ, tendebat,
 quo ne quidem tentato, nisi per unius pro-
 ditoris literas, ad loci Dominum missas,
Bresciam Lithuaniae urbem versùs deflexe-
 rat, eaque proditione interceptâ, *Rakocioque*
 traditâ, cum per Aprilem, Junium, per ali-
 quot Palatinatus exercitum circumduxisset,
 Cosacis & Hungaris, immaniter flammâ, fer-
 roque sævientibus, tandem ad *Varsaviam* re-
 longis V lieto

lieto suis cum copiis *Rakocio*, ipse Thoru-
nium, mox inde in Pomæraniam abiturus
concessit.

*Ad Ma-
giro-
viam,
Kuliko-
viam.*

Rakocius verò domum repetiturus in Rus-
siam properavit, ubi à *Czárniecio* ternâ affe-
ctus clade, compulsusque ad pacis consilia,
mox ab irruentibus Tartaris exercitu, quâ
deleto quâ in servitutem abducto, temerariæ
invasionis, parumque prosperè cum Suecis
initæ armorum societatis, poenas luit.

Et à *Lubomierscû* animosâ in *Transylvaniam*
excursione bonorum, fortunarumque exci-
dio multatus est. Viginti millium Polono-
rum cladem, tres belli Suetici anni, non fa-
cilè computabunt, nescio, an quinque millia
ferrum Sueticum absumpserit.

Ineant jam Sueci rationes & unius tan-
tum medii anni, numerent cadavera, & qui-
dem præstantissimorum militum bellisque
Germanicis exercitatorum, tum & militiæ
Præfectorum integros se amisisse exercitus
probè deducto calculo videbunt. Nulla ta-
men hinc Polonorum jactantia, qui unicum
liberatorem *Deum*, ultoremque supplices
agnos-

agnoscunt & venerantur, cum tamen Regiomonti, Elbingæ, Stetini, & alibi terrarum fictitiis Polonorum cladibus impressæ schedæ circumforaneorum per compita vociferantium rancedinem provocaverint.

Nec sunt questi Poloni suâ nixi innocentia, de famosis libellis, mendaciis, calumniis: similem querelam deposuisse Regem Sueciæ apud Gedanenses legi, in ipsius epistola, sed à fidelissima Civitate in elegantissimo responso ita excusatam. ¶ *Prodierunt sanè* quæ vocantur *Novellæ*, de variis eventibus, sæpe non absque favore partium; aliquando, contra quàm se res haberent, sed neque

Rex Sueciæ conquiritur per epistolam ad Gedanenses de falsa impressione novorum.
Data Stiblovix 14. Maji. 1656. Respondent Gedanenses.

nos illas procudimus, uti ipsa Regia Majestas Vestra per se satis intelligit; neque prout nunc sunt tempora ordinarii Magistratus, commodè ea mutare, quæ ita

fiunt, aut prohibere possunt ge-
stientibus vtrunque partium fa-
ventium animis, quod ipsi optant,
aut cupiunt, sparsis rumoribus
præsumere, affectumque suum
declarare. Id quod *palàm notum*
est, Elbingæ, Regiomonti, Stetini,
toto die fieri. Sed jam bella ita constant, ut
cùm milites armis, ceterorum in diversas
partes animi abeuntes favoribus certent, &
ut vaframentis stratagematibusque hostes
sefe mutuò conficiunt, ita illi falsâ quando-
que novorum profeminatione & famam
augent, & partium favorem, aut depri-
munt, aut accendunt, ludicram, acrem ta-
men quandoque pugnam exercentes.

Sed me altius progressum occasione fa-
bulæ *Loci Sacri* expugnati iterum revocat ad-
miranda Coelestis benignitas; quæ *Dei*
Matris ope, ex hoc Monte *universæ* affulsit
Poloniæ. Posteaquàm enim hoc *Poloniæ Capi-*
tolium,

Magna
Dei Ma-
tris bene-
ficia so-
lutâ obsi-
dione
Clari
Montis
expen-
duntur.

solium, non absque miraculo, prout retulimus, *Regni totius* ruinæ superfuisset: inde *Deipara Regina Poloniae*, e *Regali suo Solio*, exorato, placatoque *Filio* subito *suum* exeruit *Imperium*, redditura mox *Patriam*, & *Victoriam*, & antiquum belli *decus* amissum.

Ac inprimis damnatâ pactione, quæ inter Regem Sueciæ & Quartianæ militiæ Duces, ab inferiore juris Magistratu facta fuisset; Patriam ferro recuperare jubet, inditâ coelitus *Ductoribus* mente, qui tertio à solutâ *Clari Montis* Obsidione die *Tyssowicis* arctiori sese foedere, unâ cum milite *Nobilitateque* confociant, tabulasque foederis *conficiunt*, *Foanni Casimiro*, legitimo Regi ac Domino, subtractum iniquè supplices restituunt obsequium: Regem Sueciæ hostem declarant, solum Patriæ deforme bello, & omnia quæ defendi, repetique ac ulcisci fas est; sibi mutuò spondent. Et hoc illis provenisse desuper *Spiritus*, *Matrisque Dei instinctu*, argumento est. Inter mutui vinculi causas, repudiataeque protectionis, hæc prima Regi Sueco

Confœderatio
Tyssowicen:
29. Decemb.
1655.
Tyssowce
Oppidum.

Repu-
diatis Re-
gis Sueci
causa op-
pugnatio
Clari
Montis.

objecta: ¶ *Basilicam Czestochovien-*
sem non in Patriâ duntaxat, sed per
orbem Christianum votis, & piis
peregrinationibus celeberrimam,
aliquot millium exercitu cinctam,
sacrilego ausu oppugnat, & mœ-
nia tormentis concutit; diripien-
di causâ thesauros, *Dei cultui sa-*
cros: atque ut diruto hoc in Deum
& Sanctissimam Matrem pietatis
nostræ fundamento, ausu majori
ad eliminandam prorsus de Regno
fidem Catholicam, progrediatur,
& in ejus locum introducat ho-
mines peregrinos, novis & diver-
sis inter se de religione opinionibus
tumultuantes. ¶ Audito foedere &
reliquæ Quartianorum legiones, quas Rex
Sue-

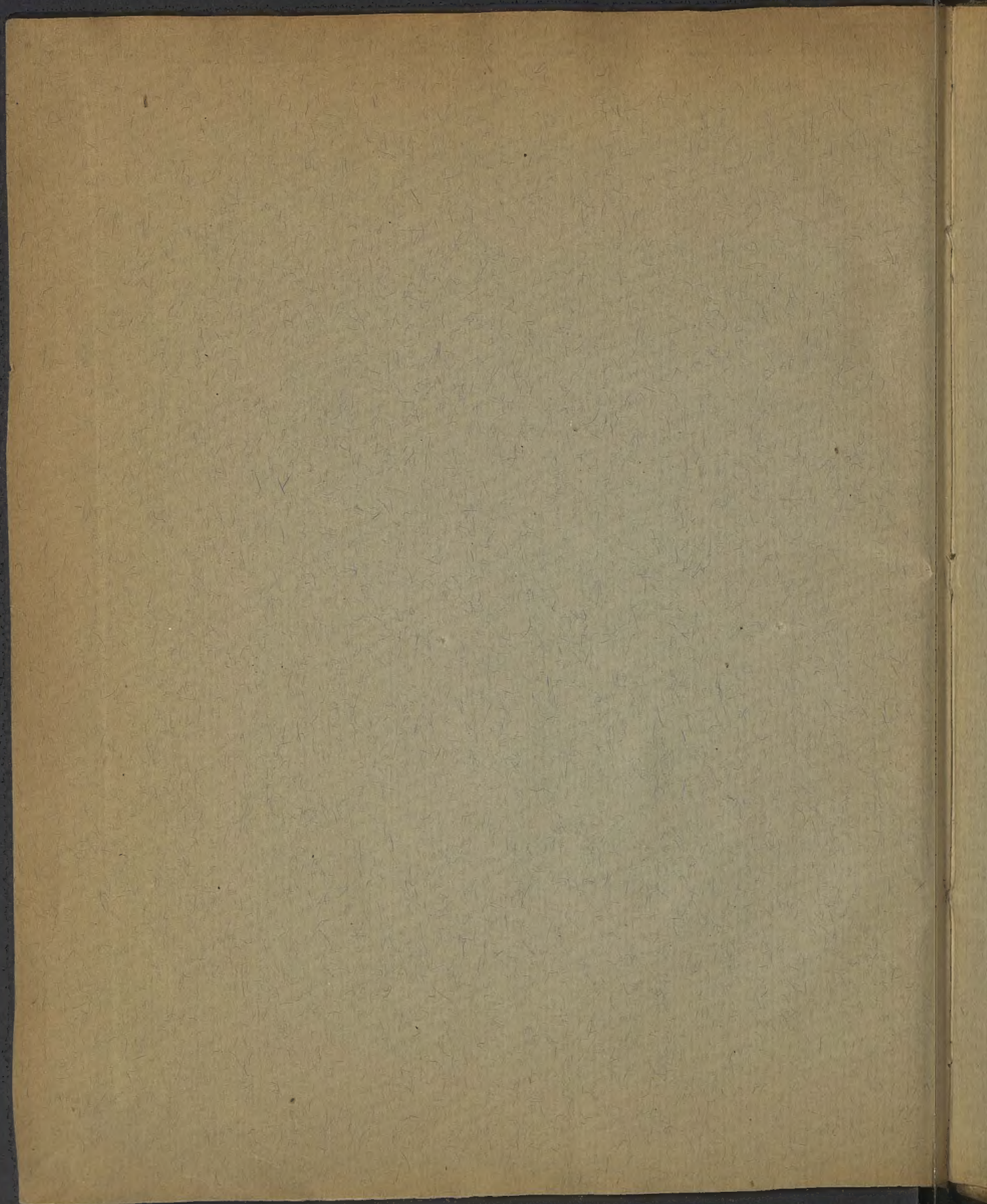
Sueciæ in Prussiam duxerat, pari tractæ religionē, coelestique monito, Obsequium per epistolam ad Regem Sueciæ compositam, transmissamque, renuntiant, redeuntque ad suum Principem, reditus causam iis assignantes verbis : ¶ *Nunc redeunte* Ex literis ad Regem Sueciæ datis & Biata Podlachia Opido, 20 Januar. 1656.
Serenissimo Rege, Domino nostro
Clementissimo, non tantum datæ Ele-
cto, per nos & Coronato Principi,
fidei memores, verum etiam gravio-
ribus violatæ Religionis & Liberta-
tis compulsi injuriis, eadem fide du-
ctrice nitimur.

Hujus Montis defensi miraculo excitatus
Foannes Casimirus Rex; coelesti fretus, fidenſque Rex Casimirus Leopoldus venit, se, Regnaque sua Virgini Matri mancipat.
auxilio, feliciter è Silesiâ redux Croſnam, post
Samboriam, deinde Leopolim advenerat, ubi
hostibus iturus obviam in Templo Urbis præ-
cipuo, ante Aram Principem, voto solenni emis-
so, se, suaque Dominia Virginis Deiparæ cul-
tui, Patrocinioque mancipavit. Erexit prostra-
tam

tam humili prece Majestatem, pedibusque
Reginæ Cælorum advolutam, *propitius Filius*: ob-
 servatumque est ab illo tempore *fortunam*
Suecorum retrocedere incepisse. Namque
 ubi *Carolo Gustavo*, *Sueciæ Regi*, adven-
 tus *Joannis Casimiri Regis* innotuit, summâ
 celeritate tracto auctoque exercitu è *Prussiâ*
 in *Russiam* cursum direxit; ut & *Regem* coâ-
 lescentibus viribus, necdum validum, op-
 primeret, & *Quartianorum Militiam*, cui
 aspera minitabatur, veluti fugitivam, inter-
 ciperet. Primumque experimentum *Polonæ*
 virtutis ad *Gotebium* habuit; inde *Zamoscium*
 Civitatem munitione firmam progressus,
 tentatâ deditiōe, deinde expeditis tor-
 mentis in cassum oppugnatam, reliquit;
 tum verò *Leopolim* adire non ausus, *Præmi-*
siam versùs iter flexit, ad quam, acceptâ cla-
 de, *Iarostaviam* signa promovit, tergo inhæ-
 rentem, ubique habens *Stephanum Czarniecium*
 feliciter agmina ipsius profligantem. Tan-
 dem mutatis sæpius castris, cum propè *Sen-*
domiriam ad *Vistulam* magno obnoxius pericu-
 lo, (si interea fata *Patriæ* plenam felicitatem
 com-

Regis
 Sueciæ
 fortuna
 retroce-
 dit, ubi-
 que cum
 ipsius
 clade.

Konserwacja oprawy
1990 - BJ.

